

PRAZNOVALI BOMO 10. OBLETNICO OBSTOJA

Zdi se, kot da je to bilo še včeraj, pa vendar je minilo že kar 10 let, odkar so se samostojna kmetijska posestva na področju Savinjske doline, takratna Kmetijska zadruga, Mesnine Celje, Hmezad, Mleko Celje in Strojna postaja ter sad. drevsnica Mirošan sporazumele, da ustanove enotno kmetijsko proizvodjalno-predelovalno podjetje Kmetijski kombinat Žalec. Tedaj se je želelo s tako združitvijo poenotiti politiko v kmetijski proizvodnji, uvesti do neke mere specializacijo, zmodernizirati tehnologijo in v zvezi s predelavo nuditi tržišču pridelke z višjo stopnjo predelave ter v velikih količinah. Kolektiv se je za naloge v celoti ogrel in jih v nekaj letih uspešno realiziral. Še več, koncept razvoja je pritegnil k realizaciji tega programa še vrsto drugih delovnih organizacij, ki so se z našim podjetjem spojile ali pa z njim poslovno tehnično uspešno sodelujejo. Z velikim trudom, toda vztrajno in učinkovito, iz leta v leto utrjujemo svoj proizvodni potencial. Danes se prištevamo naše podjetje k velikim kmetijskim organizacijam v Sloveniji. Še bolj pomembno pa je dejstvo, da smo med redkimi v Sloveniji s pozitivnim finančnim rezultatom.

Delo, tegobe in uspehe premaguje skoraj dvatisoč članski kolektiv, ki je sklenil, da za svoj mali uspešni jubilej 10. obletnice obstoja priredi na šempeterski gmajni srečanje delavcev kolektiva in naših upokoencev. Poseben iniciativni odbor je zadolžen, da pripravi tudi kulturni program in uredi ta zbor z namenom, da se delavci podjetja ob 10. obletnici enkrat sproščeno pogovore, izmenjajo v nevezani besedi svoje misli, predvsem pa spoznajo in spoprijateljijo in dogovorijo o še plodnejšem nadaljnjem delu. Zbliževanje v neposrednem kontaktu je v pogojih dela in življenja našega kolektiva izrednega pomena. Podjetje obsega teritorij skoraj celega bivšega celjskega okraja, v primeru DE Radelj še več. Delavci se med seboj ne poznajo. Brez takih srečanj, ki popestre življenje in akcijo, se najbrž tudi ne bi. Naj omenim ob tej priliki še to:

Odbor je ugotovil, da je v našem podjetju kar ena tretjina članov kolektiva, ki bodo ob proslavi 10. obletnice imeli tudi svojo 10. obletnico dela v tem podjetju, kar bo praznovanju dalo gotovo še poseben pomen.

GA

PRVA SEJA NOVOIZVOLJENEGA DELAVSKEGA SVETA PODJETJA

Člani delavskega sveta podjetja, ki so bili izvoljeni na volitvah 12., 25., 27. in 30. aprila 1971, so se sestali na prvi seji dne 20. 5. 1971 v veliki dvorani na sedežu podjetja v Žalcu. Na sejo so bili vabljeni tudi član sindikalnega odbora in sekretariata OO ZK podjetja.

Dnevni red seje je obsegal 15 točk.

Sejo je začel in vodil tov. Jureš Anton, predsednik prejšnjega delavskega sveta.

Po izvolitvi verifikacijske komisije je podal poročilo o izvedbi in izidu volitev v samoupravne organe podjetja in po delovnih

enotah in obratih predsednik volilne komisije tov. Savinek Franc.

Na predlog verifikacijske komisije, ki je pregledala potrdila o izvolitvi in na podlagi poročila volilne komisije, je delavski svet vsem izvoljenim potrdil mandat, ki v skladu z določili statuta traja 3 leta.

Člani delavskega sveta podjetja so naslednji:

1. Janše Jože, pomočnik direktorja FC
2. Goršek Andrej, vodja kadrovskega oddelka
3. Hropot Jože, vodja PE DE Kmetijstvo I
4. Žužej Franc, upravnik DE Kmetijstvo I
5. Brežnik Jože, vodja teh. oddelka obrat Kmetijstvo
6. Repnik Tone, tehnolog v DE Kmetijstvo II
7. Omladič Edi, upravnik DE Kmetijstvo III
8. Jureš Anton, upravnik DE Kmetijstvo IV
9. Kuder Ivan, vodja PE farma Zalag
10. Plaskan Vlado, upravnik DE Kooperacija
11. Žagar Stanko, org. hmelj. v DE Kooperacija
12. Gobec Janko, poslov. DE Kmetijstvo Šmarje
13. Peterlin Jernej, veterinar, DE Kmetijstvo Šmarje
14. Bukovnik Franc, vod. PE Živinoreja, DE Radlje
15. Lemut Franc, vodja PE Predelava obrat Mesnine
16. Žlender Franc, vodja PE Klavnica obrat Mesnine
17. Klajnshek Mirko, poslov. mesnice Žalec
18. Trbovc Milan, poslov. v DE Maloprodaja
19. Štruc Jože, upravnik obrata Mesnine
20. Jeriček Zlatko, vodja ekon. odd. DE Hmezad
21. Kos Karel, vodja nabave sur. DE Mleko
22. Gobec Stanko, upravnik DE Vital

(Nadaljevanje na 2. strani)

Toplo in lepo vreme v drugi polovici maja je omogočilo hmeljarjem, da so končali spomladanska dela. Preglavice je povzročal le močan zahodni veter, zato se hitro rastoči hmelj ni mogel ovijati. To delo so morali opraviti marljivi delavci in delavke.

- (Nadaljevanje s 1. strani)
23. Dermol Ludvik, upravnik DE Vrtnarstvo
 24. Korber Vid, upravnik DE Sadjarstvo
 25. Ogriz Lovrenc, upravnik DE Gozdarstvo
 26. Petkovski Peter, upravnik DE Mešalnica
 27. Jug Vinko, vodja PE, DE Strojna postaja
 28. Koprivc Anica, knjigovodja, DE Gostinstvo
 29. Verdev Franc, kooperant, PE Vojnik
 30. Kuder Ivan, kooperant, PE Gotovlje
 31. Šporn Franc, kooperant, PE Polzela
 32. Vedenik Jože, kooperant, PE Prebold
 33. Kropivšek Franc, kooperant, PE Tabor
 34. Tominšek Jože, kooperant, PE Petrovče
 35. Stadler Jože, kooperant, PE Kozje-Bistrica
 36. Gobec Jože, kooperant, PE Imeno
 37. Mlakar Ivan, kooperant, PE Šmarje

Pred konstituiranjem so člani delavskega sveta poslušali poročilo glavnega direktorja Križnik Veljka o poslovnem položaju in perspektivnem razvoju podjetja, sekretarja Savinec Franca o ustavnih spremembah v zvezi z ustavnimi amandmaji, upravnik DE Kooperacija Plaskan Vlada o težah zakona o združevanju kmetov in Janič Vinka, delegata podjetja na II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije — o vtisih in stališčih kongresa.

Konstituiranje:

Na predlog kandidacijske komisije je delavski svet s tajnim glasovanjem izvolil:

1. za predsednika: Jureš Antona, kmetijskega inženirja, za namestnika: Kropivšek Franca, kmeta-kooperanta z Vranskega.

2. V posamezne kolektivne izvršilne organe podjetja so bili izvoljeni:

Odbor za poslovne zadeve

Predsednik:

1. Pelikan Zvone, dipl. km. inž., direktor razvojnega centra

Člani:

2. Debelak Ivan, ekon., direktor komercialnega centra
3. Grabner Ludvik, kmet, tehnik, ref. za kooperacijo, Mesnine
4. Gračner Jože, dipl. km. inž., vodja komerciale, Vital
5. Jug Vinko, stroj. tehnik, vodja PE težke mehanizacije, Strojna postaja
6. Kolenc Vinko, kmet, inž., upravnik obrata Kmetijstvo Žalec
7. Križnik Veljko, dipl. kmet, inž., glavni direktor
8. Plaskan Vlado, upravnik DE Kooperacija
9. Šoster Majda, dipl. kmet, inž., tehnolog, Mešalnica

Odbor za finančne zadeve

Predsednik:

1. Dermol Ludvik, kmet, teh., upravnik DE Vrtnarstvo

Člani:

2. Bobovnik Mišo, ekon., upravnik DE Hmezad
3. Guček Ivan, vodja ekon. oddelka, DE Kooperacija
4. Hrušovar Alojz, ekon. teh., upravnik DE Mleko

5. Janič Vinko, kmet, teh., vodja uvoz. izv. odd., komercialni center
6. Marinc Ernest, direktor finančnega centra
7. Turnšek Ivan, dipl. kmet, inž., vodja ekon. oddelka Kmetijstvo Žalec

Odbor za splošne zadeve

Predsednik:

1. Žujež Franc, kmet, teh., upravnik DE Kmetijstvo I

Člani:

2. Četina Jože, dipl. kmet, inž., programer razvoja, razvojni center
3. Franko Jože, pravnik, vodja spl. kadr. oddelka, Mesnine
4. Goršek Zdravko, ekon. teh., upravnik DE Strojna postaja
5. Kač Karl, kmet, teh., pomočnik glavnega direktorja
6. Kožuh Julko, kmet, teh., vodja PE Celje, Kooperacija
7. Oluški Stefan, ekon. tehnik, upravnik DE Gostinstvo
8. Smodiš Feliks, ekon. tehnik, vodja ek. oddelka, Vital
9. Strašek Zvonko, kmet, inž., pomočnik upravnik DE Kmetijstvo Šmarje

Odbor za kooperacijo

Predsednik:

1. Jelovšek Marjan, kmet, Petrovče, Kooperacija

Člani:

2. Fonda Anton, kmet, Braslovče, Kooperacija
3. Lesjak Franc, kmet, Tabor, Kooperacija
4. Pevec Avgust, kmet, Pristava, Kmetijstvo Šmarje
5. Prah Janez, kmet, Rogatec, Kmetijstvo Šmarje
6. Pirš Jože, kmet, Kozje, Kmetijstvo Šmarje
7. Sajovic Ludvik, kmet, Gomilsko, Kooperacija
8. Turinek Anton, kmet, Ponikva, Kooperacija
9. Turnšek Pongrac, Polzela, Kooperacija

Komisija za zaščito delovnih dolžnosti

Predsednik:

Medenjak Štefan, pravnik, razvojni center

Namestnik:

Špeglič Franc, kadrovik, sekretariat

Član:

Kučer Alojz, kmet, teh., vodja PE Petrovče Kooperacija

Namestnik:

Benčina Jože, kmet, teh., vodja PE Nasadi Vrtnarstvo

Tretjega člana komisije imenuje odbor sindikalne podružnice tiste delovne enote, iz katere je delavec v postopku.

V nadaljevanju se je delavski svet potrdil predlog DE Vital, da prevzame sedem prodajal v Mariboru od podjetja Džervin iz Knjaževca za prodajo alkoholnih in brezalkoholnih pijač ter konzervirane zelenjave.

Potrdil je spremembo sistemizacije delovnih mest v DE Kmetijstvo Šmarje, glede na predlagani sanacijski program.

Po daljši razpravi o načinu regresiranja letnega dopusta je delavski svet odločil, da se sredstva za rekreacijo in oddih razdelijo po delovnih enotah, po številu

zaposlenih na dan 1. 1. 1971, ki se formirajo v višini 150 din na osebo iz sklada skupne porabe. Delovne enote same določijo način uporabe, glede na posebne pogoje za koriščenje dopustov. Priporoča pa se, da se upošteva pri razdelitvi višina osebnih dohodkov na člana družine po regresivni lestvici, ki jo predlaga posebna komisija, ki je izdelala enoten predlog za podjetje.

Posebna razprava je bila posvečena tudi načrtu za traso bodoče avtoceste skozi Savinjsko dolino. Po obrazložitvi variant — severne in južne — delavski svet sklene, da se odločno zavrača severna varianta, ker bi le-ta presekala najpomembnejše kmetijske površine in nekatere objekte

kombinata. Podpira pa se južna varianta s podvarianto Mirošan in korekcijo trase, da bi tekla ob Savinji, ki bi jo morali delno regulirati.

Na predlog sindikalnega odbora je bila za člana skupščine zdravstvenega zavarovanja delavcev v Celju izvoljena tov. Žilnik Minka, samostojni referent v kadrovskem oddelku, ker je dosedanjemu potekel mandat.

Ob zaključku seje se je novoizvoljeni predsednik v svojem imenu in imenu vseh izvoljenih članov kolektivnih izvršilnih organov zahvalil za zaupanje in pozval vse člane delavskega sveta podjetja za čim aktivnejše delo. S. F.

Kako naj bi koristili namenska sredstva za dopuste

Delavski svet podjetja je dne 20. 5. 1971 sklepal o sredstvih za rekreacijo in dopustovanje delavcev podjetja in odobril, da se iz sklada skupne porabe podjetja dodeli 150.— din regresa za vsakega delavca, ki je v delovnem razmerju za nedoločen čas. Osnova za odobritev teh sredstev je stanje stalno zaposlenih delavcev v organizacijskih enotah s 1. 1. 1971.

DSP so bili v ta namen predloženi variantni predlogi o rešitvi tega vprašanja, ki so bili v razpravi na IO SP v organizacijskih enotah. IO so dali pismena mnenja o predlogih, za katere so se odločili. Iz teh odločitev je bilo razvidno, da se je za prvo varianto, ki zasleduje cilj regresiranja dopustov odločilo 932 delavcev, včlanjenih v te podružnice, za drugo varianto, po kateri naj bi se ta sredstva koristila za skupinske izlete in delitev med člane kolektiva, pa 896 delavcev, ki so včlanjeni v podružnice, ki so to varianto podprle.

Razprava pa je pokazala, kako raznolika so stališča posameznikov do vprašanja rekreacije in oddiha ter kakšni so odnosi do tako namenskih sredstev. Enotnost je bila edino v tem, da naj bi sredstva bila iz podjetniških virov, vse ostalo pa naj se prepusti organizacijskim enotam, da odločajo o namenu koriščenja po predloženih variantah kot sledi:

I. varianta:

1. Upravičenci do regresa za dopustovanje so delavci podjetja in njihovi družinski člani (žena, otroci), ki niso drugje zaposleni oziroma nimajo drugih virov dohodka.

2. Regresiranje dopustov je regresivno glede na povprečne mesečne osebnih dohodke na družinskega člana po naslednji lestvici:

Za delavca s povprečnim mesečnim OD na družinskega člana	Za člane kolektiva dnev. regres	Za opravič. čl. ožje družine dnevni regres	Opomba
do 350 din	40.— din	30.— din	otroški dodatek
od 350 do 550 din	36.— din	26.— din	otroški dodatek
od 500 do 750 din	32.— din	22.— din	otroški dodatek
od 750 do 900 din	24.— din	16.— din	brez otr. dod.
od 900 din dalje	14.— din	10.— din	brez otr. dod.

Otrokom do 10 let starosti se prizna po gornji lestvici polovični regres, nad 10 let pa regres po lestvici.

Če sta zakonca zaposlena v različnih DO in imata več otrok, se regres s strani kombinata dodeli le za polovico otrok. Nezaposleni zakonci (žena) ima tudi pravico do regresa.

Regres se daje izključno samo za bivanje v lastnih domovih oddiha (Biograd, Crikvenica, Golte) in v vseh drugih počitniških domovih OD in ustanov Slovenije ter delavcem, ki v času dopusta koristijo zdravljenje v naravnih zdraviliščih Slovenije.

Prispevek regresa je dnevni in velja za domove, ki imajo določene izmene od 7 do največ 10 dni.

Delavec, ki preživlja dopust v počitniškem domu, kjer je določena 7 dnevna izmena, ne more dobiti regresa več kot 7 dni.

UVELJAVLJANJE PRAVICE DO REGRESA

A) Po tej varianti bodo kadrovske službe na delovnih enotah (obratih) ugotovile z uradnimi potrdili, kolikšen je povprečni dohodek na družinskega člana delavčeve družine in kakšen regres pripada delavcu po gornji lestvici.

B) Če se delavci odločijo, da preživijo dopust v lastnih domovih, zadostuje potrdilo o višini regresa, ki delavcu pripada. Potrdilo izda splošna služba DE/O, delavec pa ga predloži upravi doma, ko ureja rezervacijo za dopust.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Našim mladim kmetijskim proizvajalcem so vrnili obisk slušatelji kmetijske šole za fante iz GROTTENHOFA pri Gradcu.

Tako so za letos vsaj na nivoju podjetja zaključene žolčne razprave za rešitev tega vprašanja, ki ni rešeno, temveč se prenaša v odločanje na organizacijske enote. Rezultati tega pa so, da delavci že odpovedujejo rezervacije za dopustovanje v naših lastnih domovih, ker so se nekatere organizacijske enote že odločile za namensko uporabo teh sredstev.

Vzroki takega neenotnega stanja po vprašanju rekreacije in oddiha delavcev v podjetju so predvsem v tem, ker nimamo tega vprašanja sistemsko rešenega. Pri tem tudi pozabljam, da je naša delovna doba do upokojitve 40 oziroma 35 let, da ne kalkuliramo stroškov boleznin delavcev in njihovih otrok, zaradi katerih ostajajo starši doma in ne upoštevamo predhodnih invalidskih upokojitev in podobno. Vse kaže, da bo preteklo v našem podjetju še mnogo časa, predno bomo spoznali, da je tudi rekreacija in oddih delavcev ekonomska kategorija, ki se obrestuje v proizvodnji in osebnem počutju delavca.

F. Ivančič

Prijetno spomladansko sonce, hladen vetrič, višji OD in njemu pogojena delovna morala so faktorji, ki so vplivali, da so tile delavci urnih rok zložili lucerno v sušila.

(Nadaljevanje z 2. strani)

C) Če se delavec odloči koristiti dopust v domovih drugih delovnih organizacij ali v zdravilišču, mora ob urejanju bivanja v teh domovih ravno tako predložiti potrdilo o višini regresa, ki mu pripada in izposlovati, da lastnik doma takoj izstavi fakturo našemu podjetju v višini pripadajočega regresa. Fakturi je predložiti potrdilo o višini regresa. Fakturo je dostaviti DE/O, kjer je delavec stalno zaposlen. DE/O pa so dolžne poskrbeti, da se faktura takoj vnovči.

II. Varianta a:

Sredstva bi se po sklepu organizacijske enote porabila za skupne rekreativne ali strokovne izlete.

II. Varianta b:

Sredstva bi se po sklepu organizacijske enote delila linearno med delovne enote. V tem primeru je potrebno kriti iz teh sredstev davčne in druge obveznosti, ki bremenijo osebne dohodke.

Družbeno politične organizacije podjetja in DSP priporočajo vsem organizacijskim enotam, da odobrena sredstva koristijo čim več namensko t. j. za regresiranje dopustov.

VRSTE SPLOŠNIH AKTOV

Naše podjetje ima naslednje splošne akte: statut in pravilnike (1) o organizaciji podjetja, (2) o delitvi dohodka, (3) o oblikovanju cen, (4) o delitvi osebnih dohodkov, (5) o delovnih razmerjih in odgovornosti, (6) o sistematizaciji delovnih mest, (7) o varstvu pri delu, (8) o obveščanju in zaščiti poslovne tajnosti, (9) o gospodarskem načrtu, (10) o organizaciji in poslovanju Hranilnice in posojilnice, (11) o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, (12) o izobraževanju, štipendiranju in sprejemanju pripravnikov, (13) o stanovanjski graditvi in dodeljevanju stanovanj, (14) o knjigovodstvu, (15) o uporabi sredstev sklada skupne porabe in (16) o narodni obrambi in civilni zaščiti.

Vsi ti pravilniki se neposredno uporabljajo v vseh enotah podjetja.

Samostojne delovne enote in obrati pa sprejemajo še posebej svoj pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in o oblikovanju in uporabi sredstev rizičnih skladov.

SPREJEMANJE SPLOŠNIH AKTOV

Splošne akte podjetja sprejema delavski svet podjetja po določenem postopku, splošne akte samostojnih delovnih enot in obratov pa njihovi sveti.

Osnutek statuta sprejme odbor za splošne zadeve, osnutke pravilnikov pa pristojni odbori, ta osnutek da odbor za splošne zadeve 15 dni v obravnavo zborom delovne skupnosti delovnih enot/obratov in družbeno političnim organizacijam v podjetju.

Na podlagi pripomb in predlogov iz javne razprave iz dela odbora za splošne zadeve sam oz. skupaj z drugim pristojnim odborom predlog splošnega akta in ga predloži delavskemu svetu podjetja za sprejem.

Podobno sprejme pravilnik tudi svet delovne enote/obrata po 15-dnevni javni razpravi v delovni enoti/obratu. Pravilnik delovne enote/obrata pa je veljaven šele, ko ga odbor za splošne zadeve potrdi oziroma ugotovi njegovo skladnost z zakoni in splošnimi akti podjetja.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA IN PRAVILNIKOV

Predlog za spremembo in dopolnitev splošnega akta podjetja lahko da vsak delavec, vsak organ, glavni direktor in sindikalni odbor podjetja.

Zahteva mora biti pismena in utemeljena. O predlogu sklepa pristojni odbor podjetja. Če predlog sprejme, ga da v javno obravnavo in nato v odločitev delavskemu svetu podjetja, da ga odkloni.

Predlog za spremembo splošnega akta delovne enote/obrata pa lahko poda tudi zbor delovne skupnosti, svet delovne enote/obrata, upravnik ali sindikalna podružnica. Predlog obravnava svet (če ni sam predlagatelj) in odloči. Če ga sprejme, ga da v javno obravnavo kolektivno delovne enote/obrata, nakar ga sprejme po predpisanem postopku.

KJE SE DOBI STATUT ALI PRAVILNIK

Vsi splošni akti so v upravi vsake delovne enote, obrata ali centra. Dobijo jih tudi vsi vodstveni delavci (direktorji, upravniki, vodje oddelkov in vodje proizvodnih/poslovnih enot) in tisti strokovni delavci, ki jih pri svojem rednem delu rabijo.

Vsak delavec ima pravico zahtevati od pristojnega vodstvenega ali strokovnega delavca, da mu da na vpogled kateri koli pravilnik ali statut. Te pravice ne sme delavcu nihče odreči.

V. K.

Iz statuta

SPLOŠNI AKTI PODJETJA

(Statut 291.—303. člen)

KAJ SO SPLOŠNI AKTI

Splošni akti so predpisi podjetja, s katerimi se ureja, po kakšnih pravilih se je treba ravnati pri poslovanju ali izvajanju določenih nalog, pravic ali dolžnosti. Splošni akti so nekateri podjetniški zakoni. Navadno splošni akti ne ponavljajo določil, ki jih dajejo že splošni predpisi (zakoni), temveč le tista, ki jih zakoni ne dajejo, ali ki se za nje zakoni nalagajo, da jih podjetje uredi s svojim splošnim aktom — bodisi statutom, bodisi s pravilnikom. Za urejanje zadev — na primer — s področja delovnih razmerij, je treba uporabljati določila večih pravilnikov (o delovnih razmerjih in odgovornosti, o delitvi osebnih dohodkov, o sistematizaciji delovnih mest — katalog delovnih mest — o varstvu pri delu, o izobraževanju in štipendiranju itd.) in neposredna določila s področja delovnih razmerij v statutu in v zakonu o delovnih razmerjih.

Prve seje kolektivnih izvršilnih organov podjetja in imenovanje komisij

Predsedniki odborov za poslovne zadeve, za splošne zadeve in za finance so sklicali prve seje za 25. maja 1971. Uvodoma so se seznanili s pristojnostmi, ki jih imajo po določenih statuta, nato so obravnavali tekoče naloge in imenovali komisije, ki jih predvideva statut podjetja za posamezna področja dela.

Poslovni odbor je imenoval naslednje komisije, ki jih sestavljajo:

KOMISIJA ZA IZUME IN NOVATORSTVO

Predsednik: Brežnik Jože, dipl. km. inž., vodja teh. odd. Kmetijstvo Zalec.

Clani: Horvat Anton, dipl. km. inž., tehnolog, Kooperacija; Lemut Franc, dipl. vet., vodja PE Predelava Mesnine; Kopitar Vladimira, dipl. km. inž., tehnolog, Mleko; Skalin Boris, dipl. km. inž., vodja invest. oddelka, razvojni center.

KOMISIJA ZA ZEMLJIŠČA

Predsednik: Jureš Anton, km. inž., upravnik DE Kmetijstvo IV.

Clani: Bajda Franc, geom. vodja zemlj. odd., razvojni center; Kolenc Vinko, km. inž., upravnik obrata Kmetijstvo Zalec; Ogriz Lovrenc, KV, gozdar, upravnik DE Gozdarstvo; Plaskan Vlado, upravnik DE Kooperacija; Strašek Zvonko, km. inž., pom. upravnik DE Kmetijstvo Smarje; Zigon Žarko, dipl. km. inž., upravnik DE Kmetijstvo Radlje.

KOMISIJA ZA SISTEM OBDELAVE PODATKOV

Predsednik: Jeriček Zlatko, vodja ek. odd., DE Hmezad.

Clani: Cehner Karl, inž. org. dela, organizator, razvojni center; Drobne Marjan, dipl. km. inž., načrtov. analit., ekonomsko analitski oddelek; Gubenšek Anton, dipl. km. inž., analitik obrata Mesnine; Guček Ivan, vodja

ek. oddelka, Kooperacija; Holobar Vojko, inž. org. dela, vodja elektronsko račun. centra; Korosec Marija, ekon., računovodja, Finančni center; Turnšek Ivan, dipl. km. inž., vodja ekon. oddelka, obrat Kmetijstvo Zalec; Smodiš Feliks, ek. tehnik, vodja ek. oddelka, DE Vital.

KOMISIJA ZA SISTEMIZACIJO IN OCENO DELOVNIH MEST

Predsednik: Škafar Polde, dipl. km. inž., vodja org. oddel., razvoj. center.

Clani: Franko Jože, pravnik, vodja spl. kadr. odd., Mesnine; Goršek Andrej, vodja kadr. oddelka, Sekretariat; Krušič Martin, vodja ekon. oddel., Strojna postaja; Vodlan Ivan, kmet. tehnik, analitik dela, Kmetijstvo Zalec.

Odbor za splošne zadeve je imenoval naslednje komisije, ki jih sestavljajo:

KOMISIJA ZA KADRE

Predsednik: Uranjek Mihael, viš. gradb. tehnik, upravnik DE Hišni sklad.

Clani: Bokalič Franc, kmet. inž., vodja plantaže Kmetijstvo Smarje; Intihar Anica, bilancist II, Mleko; Liliija Alojz, kmet. inž., pom. upravnik DE Kooperacija; Nagode Marjan, vodja kontrol. oddelka, Finančni center; Omladič Edo, kmet. inž., upravnik DE Kmetijstvo III; Lemut Franc, dipl. veter., vodja PE Predelava Mesnine.

KOMISIJA ZA VARSTVO PRI DELU

Predsednik: Verstovšek Franc, dipl. km. inž., glav. tehn., Kmetijstvo Zalec.

Clani: Falar Viktor, VK avtomehaničar, vodja PE meh. delav., Strojna postaja; Kozar Stane, KV mlekar, vodja PE Mlekarna Mleko; Kunst Zlatko, kmet. teh., vodja PE Imeno Kmetijstvo Smarje;

Rehar Ivo, mehanik, strojnik Vital; Semprimožnik Ludvik, dipl. km. inž., tehnolog, Kooperacija; Urbajs Jože, dipl. vet., vodja DE Klavnica Mesnine.

KOMISIJA ZA DRUŽBENI STANDARD

Predsednik: Žager Stanko, kmet. teh., organiz. hmelj., Kooperacija.

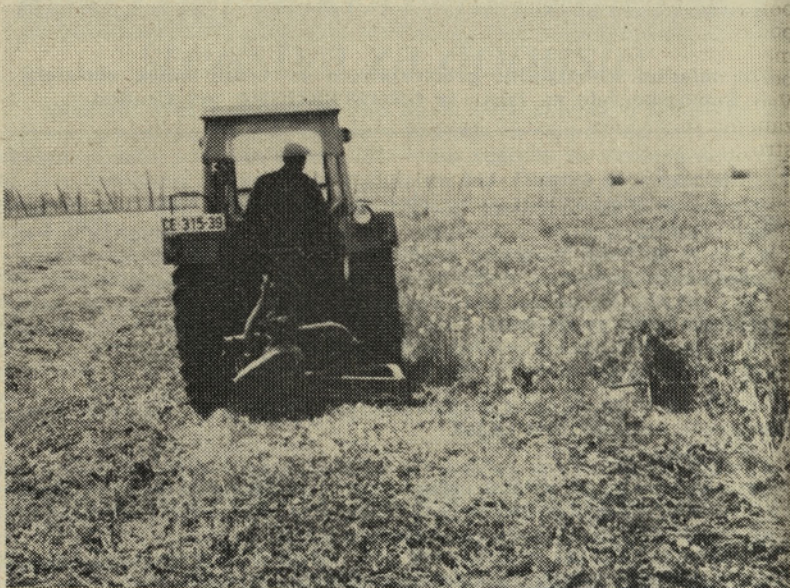
Clani: Cokan Julčka, knjigov., finančni center; Sentjurs Silva, ref. za kadre, Mesnine; Lovren-

perut., Kooperacija; Grm Anton, ekon., pom. upravnik obrata Mesnine; Marovt Joško, dipl. km. inž., vodja PE Govedoreja; Mravljak Branko, km. tehn., vodja PE Kmetijstvo Radlje; Napotnik Simon, km. tehn., pom. vodje PE Sadjarstvo Mirošan.

UREDNIŠKI ODBOR GLASILA »HME LJAR«

Predsednik: Gubenšek Anton, dipl. km. inž., Mesnine.

Clani: Marovt Stane, dipl. km.

Steyr CE 315-39 je z novo koso kosil s takim tempom, da so ljudje obstajali in občudovali na tej neorganizirani demonstraciji dosežke tehnike.

čič Milka, vodja ekon. oddelka, Mleko; Brglez Jože, ref. za ek. posle, Kmetijstvo Radlje; Delakorda Rozina, analitik, Vital; Pevce Stefka, ek. teh., vodja ekon. odd., Gostinstvo; Pintar Emil, sortir. manipulant, Hmezad; Pristovšek Majda, dipl. km. inž., vodja PE Zelenjadarstvo, Vrtnarstvo; Novak Zvonko, kmet. tehn., vodja PE Pristava, Kmet. Smarje; Vogrinc Franc, kmet. tehn., vodja PE inv. vzdrževanje, Kmetijstvo Zalec.

KOMISIJA ZA NARODNO OBRAMBO

Predsednik: Savinek Franc, pravnik, sekretar podjetja.

Clani: But Franc, ek. teh., komercialist, Kmetijstvo Smarje; Farčnik Ivan, kmet. teh., organiz.

inž., upravnik DE Govedoreja; Horvat Anton, dipl. km. inž., Kooperacija; Izlakar Franc, kmečki sin, Kooperacija; Kač Miljena, dipl. km. inž., urednik strok. priloge; Vybihal Vili, glavni urednik, sekretariat; Zohar Rajko, dipl. živ. tehnolog, organizator, razvojni center.

Na področju dela finančnega odbora ni predvidenih stalnih komisij. Pristojnosti navedenih komisij so določene v statutu in drugih splošnih aktih podjetja.

Vsak odbor pa lahko, kadar smatra za potrebno, imenuje še druge komisije za reševanje posameznih zadev. Z imenovanjem jim določi naloge in obseg pooblastil.

Vsem članom komisij čestitamo in jim želimo veliko uspehov!
S. F.

Okopavanje belgijskih špurov v Radljah ob Dravi

20 let Agrotehnike

Agrotehnika je v maju praznovala za povojno obdobje lep jubilej — 20-letnico obstoja, uspešnega delovanja in velikega razvoja.

Na svečani seji so 27. maja podelili bogate nagrade tistim, ki so nad 10 let v podjetju, posebno priznanje pa sta prejela generalni direktor in ena uslužbenka, ki sta v podjetju že 20 let. V festivalni dvorani v Ljubljani pa se je ta 454-članski kolektiv sestel in s poslovnimi partnerji in gosti proslavil svoj jubilej.

NEGA IN ČIŠČENJE MOLZNIH STROJEV

Molzni stroj je v veliko pomoč proizvajalcem mleka. Olajša jim delo, poveča čistočo mleka in nudi kravam optimalno molžo brez poškodb.

Vendar se lahko zgodi, da doživimo z molznim strojem ravno nasprotno rezultate. Mleko je še bolj nečisto, čas molže se lahko podaljša in poškodbe tkiva vimena ter vnetja vimena so lahko bolj pogoste kot pri ročni molži. Vse te nevrščnosti nastanejo, če zanemarjamo nego in čiščenje stroja.

Nega stroja se sestoji iz rednega vzdrževalnega dela pogonskega agregata ter redno zamenjavo iztrošenih gumijastih in plastičnih delov molzne enote. Posebno važna je pravilna nastavitve delovanja vakuumske črpalke ter pravičnih pulzov pulzatorja. Podtlak mora biti v mejah označene optimalne količine (odčitano na številčnici tlakomera). Pulzator pa mora dajati pravilno število pulzov v minuti (enako kot sesanje teleta), to je okrog 80 pulzov v minuti.

Če redno ne menjamo poškodovanih in dotrajanih cevi in tulcev, se v razpokah le-teh nabira umazanija, ki je idealno leglo za razne klice. Takšni deli se tudi nikdar ne morejo dovolj oprati in razkužiti.

Za kvaliteto mleka in vzdržljivost molznega stroja je največje pomena redno pranje in razku-

ževanje po vsaki molži ter tedensko temeljito čiščenje in razkuževanje razstavljenih molzних enot.

Po vsaki molži se najprej izplakne molzna enota z mlačno vodo. Ne smemo splaknjevati z mrzlo in ne z vročo vodo, ker je ena škodljiva za strjevanje masti, druga pa beljakovin. Ko smo splaknili z mlačno vodo, operemo molzno enoto in ostali pribor s pomočjo ščetk v 1% raztopini BISA 1 (tj. 1 kg BISA 1 na 100 l vode) ali v raztopini kakšnega drugega sredstva, ki služi enakovredno za pranje in razkuževanje molzних strojev. Temperatura raztopine za pranje mora biti 40 do 50°C. Po pranju se napolnijo sesni tulci z 0,5% raztopino BIS-1 in ta raztopina ostane do naslednje molže. Pred vsako molžo splaknemo razkuževalno sredstvo iz sesnih tulcev s čisto vodo.

Molzni vrči in ostali pribor

se po pranju razkužijo z 1% raztopino BIS-1 v času 12–30 minut. Z brisanjem bi si vnesli v posodo spet nečistočo. Oprane in razkužene molzne enote shranjujemo v suhem, zračnem in čistem prostoru. Pred začetkom naslednje molže se oplaknejo v čisti vodi.

Takšna nega po vsaki molži pa še ni zadostna. Tedensko enkrat je potrebno razstavljene dele molzних enot s priborom za čišče-

nje temeljito oprati v 1% raztopini BIS-1, ki naj ima temperaturo 60°C. Ko očistimo s ščetkami del za delom, jih oplaknemo v hladni, čisti vodi.

Po vsakem takem temeljitem čiščenju zamenjamo tulce z rezervnimi »spočitimi«. Pulzator samo obrišemo s suho krpo.

Za vse proizvajalce mleka, ki imajo strojno molžo, je nujno, da dajo pregledati vsem molznicam vzorce mleka iz vsake četrti vi-

mena za mastitis. Ta ukrep je najprimernejši na koncu laktacije, ko kravo že presušujemo. Če se odkrije okužba vimena, se lahko zdravi do naslednje laktacije, brez škode za oddajo mleka. Če pa zdravimo krave v laktaciji, ne smemo od zdravljenih krave oddajati mleka vsaj 10 dni, ker sicer zmanjšamo sposobnost mleka za predelavo še za ostalo dobavljeno mleko.

T. H.

Problematika ureditve dosuševalnih naprav za seno

Gospodarska poslopja so v Sloveniji zelo različno grajena, posebno kar zadeva skladišče krme. Vendar bi lahko razvrstili vse v nekaj tipov:

1. pomursko—slovenjegoriško—ptujski;
2. koroško—gorenjsko—primorski;
3. savinjsko—notranjski tip, ter tipi novogradenj sistema hale ali skladišča krme nad dvovrstnim hlevom.

Prvi tip skladišč za krmo je ožji ter visok samo za višino strehe, ki sega do stropa hleva.

Drugi tip je širok, z dovozom na senik in dvignjeno streho, ki sloni na podpornikih visokih okrog 2–3 m.

Tretji tip je srednje širok, streha je dvignjena 2,5–3 m nad stropom hleva, dvignjen del je obzidan. Običajno je ena ali celo obe strani senika od konca zaprta

z drugimi prostori (sušilnice za hmelj, kašče, stanovanje itd.).

Novogradnje hlevov se večinoma razlikujejo v dveh načinih: skladišče krme nad hlevom ali pa ob hlevu. Ta skladišča so vedno široka in visoka, da je velika količina krme skladiščena.

Na velikost sušilnice vpliva poleg velikosti in oblike gospodarskega poslopja še najbolj velikost površin za pridelovanje sena in detelje ter možnosti za mehanizirano spravilo krme.

Kmetije imajo običajno od 3 do 6 ha pod travo in deteljo, specializirane kmetije pa od 7 do 15 ha.

Pidelki sena se gibljejo pri dobrih travnikih od 70–80 q, lucerna pa 120 q.

Pri kmetijah s tržno živinorejsko usmeritvijo se je uveljavilo izkoriščanje travnikov s tremi košnjami.

Na drugi strani pa je že več kmetij s pašno kosnim načinom rabe travinje, kjer je proces sušenja še bolj neprekinjen skozi celo sezono.

Iz zgornjih navedb sledi, da se pri nas največ uporabljajo sušilnice za seno 50–60 m² velike ter 80 m² velike.

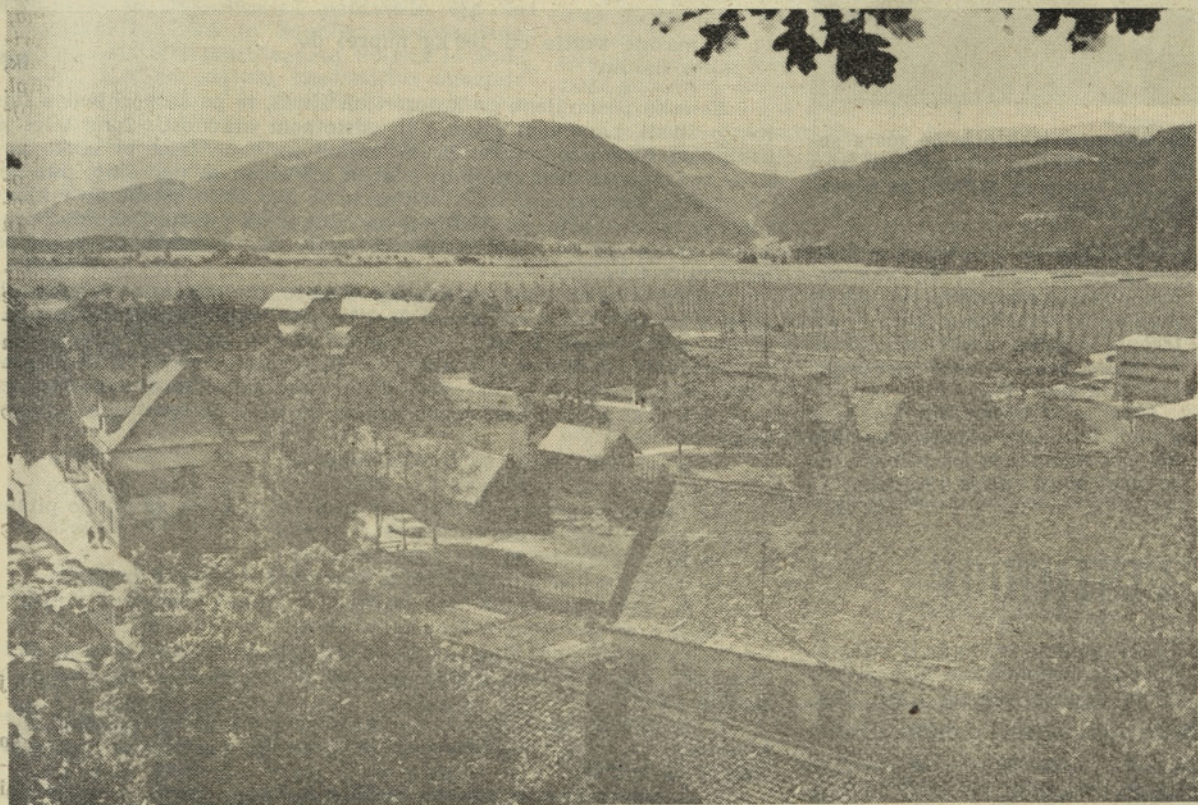
Običajno sta urejeni na kmetiji dve sušilni enoti, ponekod tudi tri, pri čemer se uporablja samo eden ventilator.

Linija za spravilo sena je velikega pomena za velikost in tudi za samo uvedbo dosuševanja.

Najobičajneje se uporablja naslednja linija: kosilnica — obračalnik (zgrabljajnik) samonakladalnik — puhalnik ali grabež za seno.

Za prva nalaganja na sušilnico potrebujemo precejšnje količine polsuhega sena, ker moramo naložiti po celi sušilnici plast, ki je visoka 2 m. Tako moramo pri sušilnici s 50 m² pripeljati in naložiti na sušilnico okrog 100 m³, na 80 m² veliko sušilnico po 160 m² polsuhega sena. Čas dovoza in nalaganja je omejen, kar moramo izkoristiti čimbolj naravno sušenje na soncu in pričnemo z odvozom iz travnika šele okrog 17. Torej je časa le 3–4 ure za prevoz sena in nalaganje na sušilnico. Če so povr-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Radlje ležijo na levem bregu Drave ob robu plodne tu precej široke doline pod strmimi Pavlijevimi pečmi in starim gradom. Slika nam kaže gospodarsko dvorišče naše DE Radlje z upravno stavbo levo, obiralnim strojem — sušilnico desno ter hmeljnike.

(Nadaljevanje s 5. strani)

šine oddaljene od gospodarskega poslopja, je potrebno dalj časa za nalaganje in manjša sušilnica.

Precej časa nam vzame samo transportiranje sena s tal, kjer samonakladalnik pusti seno, na sušilnico. Pri puhalniku mora biti spredaj miza s transporterjem, da se transportira iz prikolice v puhalnik brez dodatnega ročnega dela. Za nemoteno delo puhalnika pri transportu uvelega sena na visoke senike mora biti pogonska sila pri puhalniku dovolj velika (vsaj 10 do 12 kW elektromotor). Za grabež je dovolj elektromotor od 2,5 kW naprej. Vendar je za grabež potrebno imeti dovolj visoko ostrešje in ne smemo stisnjeno uvelo seno direktno metati na sušilnico, ampak mora biti vmes dodatni hodnik iz katerega se nalaga seno rahlo na sušilnico.

Pri dosuševanju je najvažnejši faktor za dobro delovanje naprave človek, ki dosušuje, če je naprava pravilno dimenzionirana in izvedena.

Tudi poraba električne energije je odvisna od samega dela pri sušilnici. Največkrat je nalaganje nepravilno, material neprimerno predušen ali prepozno košen. Nekaj primerov je tudi, da se niso

Pri ostrejših starejše izvedbe se pogosto zgodi, da se ne zatesnijo s krmo razni podporniki in prečni trami, pa se izgubijo velike količine zraka.

Najbolj pa je pogost primer, da vklopijo ventilator ob neprimerni relativni zračni vlagi, ali pa pozabijo izklopiti pravočasno zvečer ter navlažujejo že precej dosušeno seno z zrakom velike relativne vlage. Pri delu okrog dosuševanja je malo povezanosti strokovnih ljudi, ki se bavijo s tem problemom. Zgodi se, da kmet kupi ventilator, ki sploh ni primeren za njegovo gospodarsko poslopje in količino krme. Nasvetovanje ne more biti šablonsko, ampak mora biti izvršen najprej ogled gospodarskega poslopja, izmerjena površina in ugotovljena količina pridelane krme ter predvideno povečanje pridelka in s tem tudi možnost razširitve sušilnic. Sele zatem je možno naročiti ventilator primerne kapacitete. Proizvajalci ventilatorjev naj dajo samo tehnične podatke ventilatorja, t. j. količino zraka, pritisk in priključno moč elektromotorja ter dimenzije ventilatorja. Ostala dela, kot npr. velikost in izvedba sušilnic pa naj se izvedejo za

Spravilo krme je mehanizirano, le za volanom traktorja še mora sedeti Justin, dvigalnemu odnašalcu na farmi Podlog mora streči Ivan in na seniku še planirajo Tona, Franc, dva Ivana in Milica. Za nepretrgano delo pa skrbi Zvone.

ravnali pri izvedbi načrta in je zrak uhajal na enem ali več mestih. Vsaka sušilnica mora imeti sondo s termometrom ter vlagomer za merjenje relativne vlage v zraku. Brez sonde je nemogoče odkriti mesta, kjer se slabše suši in ni mogoče pravočasno končati s sušenjem s predčasnim zmanjševanjem prezračevanja, ko dosušujemo samo pri optimalni relativni zračni vlagi.

vsako kmetijo posebej. V različnih pogojih namreč ne odgovarjajo podatki o površini sušilnic za posamezni ventilator, ker se potrebna količina zraka in pritiska na enoto količine sena menja pri različnih pogojih.

Prav tako bi morala služba v prvem letu bolj slediti izvajanju del pri nalaganju in sušenju, da se kmet bolje vpelje v to delo.

T. H.

ŠKODLJIVOST PESTICIDOV

Urad za zaščito v ZDA je sporočil, da opazuje tri najbolj uporabljane pesticide in ni izključeno, da jih bodo prepovedali. Gre za Aldrin, Dieldrin in Mirex, ki ga predvsem uporabljajo na jugu ZDA.

Pravijo, da jih bodo prepovedali, če bodo ugotovili, da so zdravju škodljivi.

Podobne raziskave tečejo še pri dveh pesticidih pri DDT in 2, 4, 5-T in bodo končane približno čez eno leto.

Tudi japonski minister za kmetijstvo in gozdarstvo je dejal, da bodo v kratkem prepovedali uporabo benzolhexakloridov (BHC), organskih kloridov in že navedenih pesticidov.

ODKUPNE CENE IN POGOJI ODKUPA KLAVNE ŽIVINE IN MLEKA

Na osnovi sporazuma o poslovnem sodelovanju in oblikovanju cen goveda, mesa, mleka in mlečnih izdelkov, veljajo na celotnem odkupovalnem področju DE Kooperacije naslednje kupne cene in pogoji odkupa:

	% klavnosti	Odkupna cena
1. Govedo baby beef I.a do 14 mesecev starosti, minimalno 58% klavnosti. Največja teža za bike 420 kg in 380 kg za telice	58	9,50
2. Govedo baby beef I. do 18 mesecev starosti, minimalno 56 % klavnosti. Največja teža 480 kg za bike in 420 kg za telice	56	9,00
3. Mlado pitano govedo do 24 mesecev starosti, minimalna klavnost 54 %	54	8,50
4. Govedo I. vrste do 4 let starosti, minimalno 52 % klavnosti	52	7,50
	51	7,35
	50	7,21
5. Govedo II. vrste vseh starosti, minimalna klavnost 48 %	48	6,20
6. Govedo III. vrste za predelavo	48	5,80
7. Govedo IV. vrste za predelavo	42	4,60
8. Teleta za zakol od 70—120 kg	60—62	12,00
	57—59	11,00
	54—56	10,00
teleta IV. vrste, manjvredna		6,00
9. Teleta za nadaljnjo rejo I. vrste rjave ali lisaste pasme od 80—100 kg	bikci	13,00
	teličke	12,00
II. vrste rjavi ali lisasti in križanci od 80—100 kg	bikci	12,00
	teličke	11,00
10. Teleta za nadaljnjo rejo I. vrste rjave in lisaste pasme v teži 150—220 kg		11,42
II. vrste rjave in lisaste pasme ter križanci		10,42
Izločena teleta		8,50
11. Prima mesnate svinje 90—110 kg teže in 30—35 % slanine		7,80
12. Prima mesnate svinje iz specializirane proizvodnje 90—120 kg (kamionski prevzem najmanj 10 kom.) in 30—35 % slanine		8,05
13. Mesnate svinje 80—120 kg 35—40 % slanine		7,30
14. Polmastne svinje od 100 kg naprej do 45 % slanine		6,80

Cene so postavljene po kategorijah živali, te pa so pogojene s starostjo živali, namenom pitanja in odstotkom klavnosti. Cena telet je usklajena s ceno pitancev. Pretirano visoka cena telet bi lahko pokvarila razmerje med zakolom telet in privezom za nadaljnje pitanje.

Živino prevzemamo na klavnost, ki se ugotavlja ob zakolu v klavnici, ali pa dokončno po kvaliteti na odkupnem mestu. Dokončni prevzem goveje živine na živo težo se izvrši po 12-urnem postu ali po odbitku 4—6 % kala.

Pri prevzemu telet in prašičev se te prevzema na dogonskih mestih po živi teži z odbitkom 2—3 % kala, razen prašiče iz organizirane proizvodnje. Prašiče iz organizirane proizvodnje prevzamejo po predhodnem dogovoru s klavnico. Proizvajalec najavi oddajo prašičev iz organizirane proizvodnje 8 dni pred zakolom. Prevzem se izvrši številčno na dvorišču rejca, količinsko pa v klavnici brez odbitka kala.

Cene po tem ceniku so franko kamion.

Cenik je stopil in veljavo 5. 5. 1971.

Za pitano govedo kvalitete baby beef I.a in I. ter za mlado pitano govedo pripada proizvajalcu regres:

- da je pravočasno narejena pogodba,
- da je vsaj 60 dni pred oddajo izvršena dokončna prijava,
- da proizvajalec spitano govedo odda pogodbenemu kupcu v zakol v dogovorjenem času in odgovarjajoči kvaliteti.

1. Za govedo baby beef I.a do 14 mesecev starosti minimalno 58 % klavnosti, največja teža 420 kg za bike in 380 kg za telice je regres 400 din na glavo.

2. Za govedo baby beef I. do 18 mesecev starosti minimalno 56 % klavnosti, največja teža 480 kg za bike in 420 kg za telice je regres 350 din po komadu.

3. Za mlado pitano govedo do 24 mesecev starosti — minimalno 54 % klavnosti je regres 300 din po komadu.

V kolikor pitano govedo pod točko 1 in 2 preseže starost ali težo, se upravičenost za regres pomakne za razred ali dva niže.

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje s 6. strani)

Kombinat Hmezad — Kooperacija akontira proizvajalcem regres za spitano in oddano govedo in to v višini 300,00 din za kom., vendar samo za tiste pitance, ki so dopisani in oddani v času, ki je določen z dokončno prijavo. Izjemoma so upravičeni na regres tudi tisti proizvajalci, ki podaljšajo čas pitanja do 30 dni. Dokončni obračun regresa do proizvajalca se bo izvršil naknadno in to potem, ko bo stabilizacijski sklad za živinorejo SRS na podlagi zahtevka znesek regresa nakazal kooperaciji.

Tudi pri odkupu mleka iz kooperacijske proizvodnje je s sporazumom določena minimalna odkupna cena mleka 0,40 din za enoto tolšče (tj. 1,44 din na liter s 3,6 % tolšče).

Cena velja za mleko dostavljeno na odkupno mesto v zbiralnico, in to za vse proizvajalce, ki imajo sklenjene pogodbe o proizvodnem sodelovanju. Sporazum določa tudi, da plača vsak proizvajalec mleka v stabilizacijski sklad 0,01 din od oddanega litra mleka. Neto cena do proizvajalca je torej 1,43 din na 3,6 % tolšče.

Razlika med odkupno in prodajno ceno (marža)

Pri goveji živini in prašičih je marža 4 % in gre za kritje stroškov dela pri organizaciji proizvodnje, prevzemu živali, izplačilu in brezobrestnem kreditiranju regresa za pitance in pa za delno akumulacijo.

Pri mleku te razlike (marže) ni, pač pa dobi delovna organizacija ki organizira proizvodnjo, odkup in proizvodno kontrolo za kritje stroškov tega dela premijo 0,10 din od litra mleka s 3,2 % tolšče.

Iz naslova premije je na področju DE Kooperacija povečana odkupna cena za mleko za 0,03 din po litru, ker je pogodbeno razmerje med proizvajalci in kooperacijo tako, da proizvajalec sam plača zbiralca mleka.

Proizvajalec dobi za mleko s 3,6 % tolšče 1,47 din, ko pa od tega zneska plača zbiralca 0,03 din in 0,01 din v sklad, dobi neto izplačilo 1,43 za liter mleka na 3,6 % tolšče, kar je v skladu z odlokom o minimalni odkupni ceni za mleko in s sporazumom.

O morebitnih spremembah cen in pogojev odkupa bomo še poročali.

Jože Šabjan

ZAVAROVANJE HMELJA TUDI PROTI VIHARJU

Zavarovanje hmelja proti škodam po toči je urejeno z dolgoročno zavarovalno pogodbo. Zato začne zavarovalno jamstvo že od vznika hmelja in traja dokler hmelj ni obran.

Dosedaj je bil hmelj zavarovan samo proti toči. V letošnjem letu pa je vključeno zavarovalno jamstvo tudi za škodo pri rušenju hmeljskih opor zaradi viharja. Prav zato je važno, da se vsi hmeljarji tega zavedajo in v primeru nesreč, to je škode po toči oz. viharju, ustrezno ukrepajo, da bi postopek, cenitev in evidenca potekali brez zastojev.

1. V primeru škode po toči je potrebno, da vsak hmeljar škodo takoj prijavi na svoji PE, kjer napišejo prijavno kartico. Kooperant pa je dolžan, da izvrši vse potrebne agrotehnične ukrepe po navodilu strokovne službe.

2. V primeru škode po viharju oz. rušenju opor je potrebno takoj prijaviti le občutnejše škode na PE, da strokovna služba izvrši pregled škod in evidentiranje. Hmeljar pa je dolžan takoj dvigniti oz. obesiti vodila in se ravnati po navodilih strokovne službe. Škode, ki bi nastale zaradi neizpolnjevanja takih ukrepov, ne bomo priznali.

Zavarovalnica bo takoj po prejemu prijav pričela z ogledom oz. ocenitvijo škod. Način in sistem ocenjevanja ni spremenjen, ampak je enak kot prejšnjá leta, tako da se običajno dvakratno ceni. V primeru večkratnih škod, pa bodo cenitve po vsaki škodi.

Pri cenitvi sodeluje komisija, ki je sestavljena od prizadetega hmeljarja, predstavnika strokovne službe PE, cenilca zavarovalnice in predstavnika hmeljarskega odbora PE.

Upamo, da je tako sestavljena komisija garancija za objektivno in strokovno pravilno ocenitev škod. Prepričani smo, če se bomo vsi držali danih navodil, da bo tudi delo pri cenitvah in določanju odškodnin potekalo pravočasno in pravilno.

Zavarovalnica »Sava«
PE Celje

S posveta o varstvu pri delu s pesticidi

Zaradi pravočasnega zavarovanja in zdravstveno varstvenega ukrepanja zoper poklicne bolezni, ki nastajajo zaradi kemizacije v kmetijstvu, so potrebni ne samo periodični zdravniški pregledi (ti so obvezni pred pričetkom škropljenja), temveč tudi kontrolni zdravniški pregledi posebno med tretiranjem z insekticidi.

Vpliv kemičnih snovi na človeka je zelo različen, a vedno bolj potencialno nevaren. To dokazujejo iz leta v leto številnejše zastrupitve, kljub povečani relativni preventivi zaščite. V telo prihajajo največkrat skozi kožo in z vdihavanjem (dosedanje številne zastrupitve), lahko pa tudi skozi usta in prebavila. Patološki vpliv je odvisen od strupenosti in količine in dobe delovanja sredstva. Tako nastajajo različne kategorije zastrupitev kot posledica zanemarjanja strupenosti sredstev in preventivne zaščite od strani tehničnih vodij do delavcev oziroma traktoristov. Pesticidi so posebno nevarni v medsebojnih kombinacijah ali v kombinaciji z drugimi vplivi na telo (alkohol, toplota, sončni žarki, infekcije, druge kemikalije itd.). Vedeti moramo, da je vpliv pesticidov posebno škodljiv za doraščajočo mladino, žene nosečnice, dojljce, starejše ljudi in nekatere ljudi, ki so sicer normalno zdravi, vendar so telesno občutljivi na nekatere skupine ali na vse pesticide. Zato načelno takšne ljudi ne zaposlujejo pri škropljenju. Delo organizirajmo tako, da nepoklicanim ni mogoč stik s sredstvi. V kmetijstvu so delavci izpostavljeni kemičnim snovem drugače kakor v industriji. Izpostavljenost je občasna, v sunkih in dozi — koncentracije so pogosto velike. Točnejših in širših podatkov zastrupitve ozračja ob posameznih tretiranjih nimamo, le KK Žalec je v preteklem letu opravljajal prve meritve. Dela — škropljenja opravljamo, ne da bi inštalirali zaščitne preventivne naprave, čeprav so zato delne, a kljub temu učinkovite možnosti.

Zato naj bi varstvo temeljilo na pravilnosti delovnega postopka in na upoštevanju principov osebne zaščite.

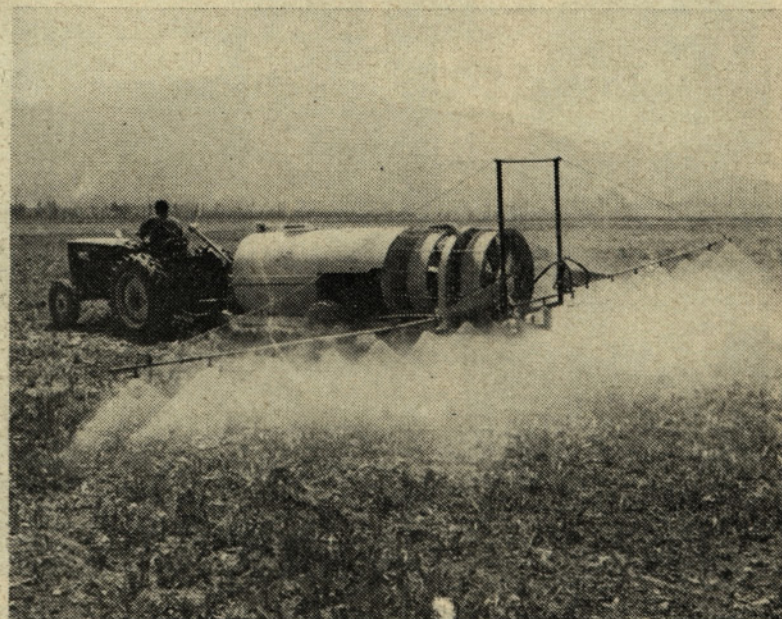
Preprečevanje poklicnih zastrupitev s kemičnimi sredstvi v kmetijstvu, je zelo zahtevna naloga. Začelo naj bi se že pri proizvajalcih in prodajalcih sredstev, ki bi morali svoje poslovanje z zakonodajo o tej dejavnosti, ki je bila objavljena v Ur. listu SFRJ 16/65 in 16/67. Kmetijske organizacije se morajo pri delu s pesticidi ravnati po pravilniku o varstvu pri kmetijskem delu (Ur. list SFRJ št. 34/68) in določenih internih pravilnikov v katerih so določeni specifični ukrepi za kolektivno in osebno zaščito. Delavci morajo biti pravilno in strokovno seznanjeni o nevarnostih posameznih kemičnih sredstev posebno še o insekticidnih.

Za uspešno preventivo pred poklicno zastrupitvijo s pesticidi pri uporabi mordernejših strojev za zaščito rastlin nam praksa narekuje dopolnitev organizacije tretiranja od sprejema sredstva do čiščenja mehanizacije. Med tretiranjem pa je večkrat dnevno potrebna kontrola meritev zastrupljenosti ozračja. V ta namen služba varstva pri delu KK »Hmezad« Žalec uporablja posebne indikatorske cevčice za systox oziroma metasystox. Te cevčice so napolnjene z indikatorjem, ki spremeni citron rumeno barvo indikatorja v oranžno, čim se v ozračju poveča koncentracija metasystoxovih hlapov nad dovoljeno mejo.

Od stopnje reakcije cevke je moč izračunati, kakšna je volumnska ali utežna zasičenost ozračja.

Pri škropljenju hmelja z metasystoxom tik pred cvetenjem, so posamezne meritve pokazale naslednje rezultate:

1. primer: Meritve so bile opravljene ob 6.15 zjutraj pri polnjenju škroplilnika z vodo. V sod škroplilnika je bila že nalita ustrežna količina metasystoxa. Pri (Nadaljevanje na 8. strani)

Koruzišča škropijo proti nadležnim plevelom na polju nad Kapljo vasjo.

(Nadaljevanje s 7. strani)
polnjenju soda z vodo so iz soda izhajali smrdljivi hlapi sredstva. Izmerjena je bila koncentracija 8,50 mg/m³ zraka.

2. primer: Meritve so bile opravljene ob 8.30 zjutraj med škropljenjem v kabini traktorja Fe 35. Traktor je bil pokrit s klasično kabino — s cerado. Na hidravliki je imel obešen škropilnik MYERS — mini — Star s pretokom 45.000 m³ zraka na uro. Škropili so vsako drugo vrsto na parceli dolgi ca. 80 m. Traktor se je tudi vračal po vsaki drugi vrsti. Vreme je bilo mirno in 3/4 sončno. Izmerjena je bila koncentracija 10,0 mg/m³ zraka.

3. primer: Meritve so bile opravljene ob 9.15 med škropljenjem v kabini traktorja Steyr 540. Kabina je bila tovarniško izdelana z nosilnim varnostnim ogrodjem, pokritim s plaščem v kombinaciji s sintetično nepremočljivo tkanino in prozornino ob straneh in hrbtni strani. Okno in streha sta izdelana tako, da je možna regulacija dotoka svežega zraka. K traktorju je bil pripet škropilnik MYERS — Taifun s pretokom 120.000 m³ zraka na uro. Med škropljenjem in meritvami je bila kabina odprta na levi vstopni strani. Vetrobransko okno je bilo odprto z 10 cm široko režo. Vreme je bilo skoraj jasno in sončno. Traktor je škropil in se vračal po vsaki 4 vrsti na 120 m dolgi njivi. Škropila sta dva traktorja. Koncentracija je bila merjena ob srečevanju z drugim traktorjem na razdalji 8 vrst. Izmerjena je bila koncentracija 5,50 mg/m³ zraka.

4. primer: Meritve so bile opravljene ob 12.45 med škropljenjem v kabini traktorja Steyr 540. Traktor je bil opremljen kot v 3. primeru. Imel je le zaprta vstopna vrata in režo okna odprto 20 cm. Vreme je bilo jasno in sončno. Temperatura zraka je znašala 30° C. Škropilo se je tako, da se je traktor vračal po vsaki 8 vrsti na parceli dolgi 200 m. Pri tem načinu škropljenja je bila izmerjena koncentracija 3,50 mg/m³ zraka.

Pri vseh merjenjih so bile uporabljene indikatorske cevke za systox s tempirano občutljivostjo — reakcijo pri 20 vsehah na konc. 0,5 mg/m³ zraka.

Vse meritve so bile opravljene istega dne. Zračni pritisk, relativna vlažnost in temperatura ozračja niso bili merjeni, razen temperature v 4. primeru.

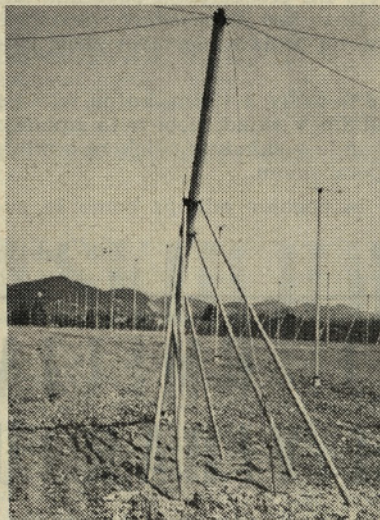
Analiza večletnih periodičnih zdravniških pregledov škropilcev — traktoristov v našem podjetju kaže nenehni porast zdravstvenih okvar in omejitev oziroma preopred opravljanja del, pri katerih imajo neposreden kontakt s pesticidi. Omejitev oziroma preopred takšnega dela presega že nad 50 % vseh pregledanih traktoristov.

Iz naslednjega je bilo na posvetu zaključeno, da je že pri načrtovanju tehnoloških postopkov stremeti za tem, da se kmetijske kulture vzgajajo na večjih parcelah oziroma, da se iste kulture sadijo iz parcele na parcelo tako, da so parcele v sosesčini sajene z isto kulturo, parcele med seboj pa ne bi smele biti ločene z ovirami za uporabo mehanizacije in s tem uporabe tehniške zaščite.

Priprava in dovoz škropiva mora biti organizirana strokovno in pedantno, tehniško pa tako dovršeno, da ne predstavlja ovire za polnjenje z vodo, pripravo škropiva, prevoz na potrebno mesto, polnitev in čiščenje škropilnikov in cistern. Oprema za to vrsto dela mora biti premišljena in neoporečno funkcionalna. Delavec pri tem delu mora biti predvsem zdrav, discipliniran in dobro poučen, ne samo v fitopatoloških svojstvih sredstev, ampak tudi o nevarnostih in posledicah zastrupitve. Pri urejenem in pazljivem polnjenju in pripravi škropiva se lahko doseže optimalna čistoča in varnost, kateri je kot dopolnilo še uporaba osebne zaščitne opreme. Pri tem delu človeško telo ne sme priti v okoliščine, da bi bile možne zastrupitve skozi kožo in dihala najmanj pa skozi prebavila. To delo naj bo organizacijsko in

tehnično celovito. Škropljenje samo pa predstavlja povsem drugo fazo tretiranja. Priprava škropiva in škropljenje se integralno povezuje pri polnjenju škropilnikov, vendar delo samo spada v fazo priprave škropiva. Tudi to delo je ob disciplini in pazljivosti mogoče opraviti v popolni varnosti pred možnostjo zastrupitve.

Povsem drugačne so okoliščine pri samem škropljenju. Kljub uporabi moderne uporabne tehnike se delo še vedno opravlja z obvezno aktivno človeško prisotnostjo. Za varnejše opravilo tega dela so potrebne tehnične rešitve, v opremi traktorjev in v uporabi dopolnilne zaščite — osebne opreme. Pri tem opravilu bi bili traktorji opremljeni s preglednimi kabinami, kot so tovarniške kabine na traktorjih znamke Steyr. Takšne kabine so močne in lahke, bolj hladne in kar je glavno, ne povzročajo zvočne resonance. Prednje steklo mora biti

V Sempetru so dosegli svojevrsten rekord: v tej sezoni so postavili 25 ha žične v kooperaciji. Ta je zadnje zgrajena in leži ob cesti Sempeter—Podlog.

opremljeno z brisalcem in šobo za umivanje stekla, okvir okna pa se mora odpirati od spodaj navzven. Tudi zadnja stran pokrivala mora biti prozorna in opremljena z biši-peri napravo za kontrolo škropljenja.

Pri tako opremljenem traktorju je mogoče škropiti tudi v vro-

čini, ker odpade uporaba zaščitne obleke. Traktorist mora pri takšni tehnični opremi med vožnjo pri škropljenju po potrebi uporabljati le PLINSKI ABSORBCIJSKI RESPIRATOR in kratke škornje iz gume, ter občasno pri regulaciji ali popravilu škropilnika in podobno tudi gumijaste rokavice.

Kot delavec pri pripravi škropiva mora biti tudi traktorist pri škropljenju popolnoma zdrav in poučen o nevarnosti tega dela. Med delom pa naj bi sproti kontroliral zasičenost — zastrupljenost atmosfere v kabini traktorja, če dela z najstrupenejšimi sredstvi.

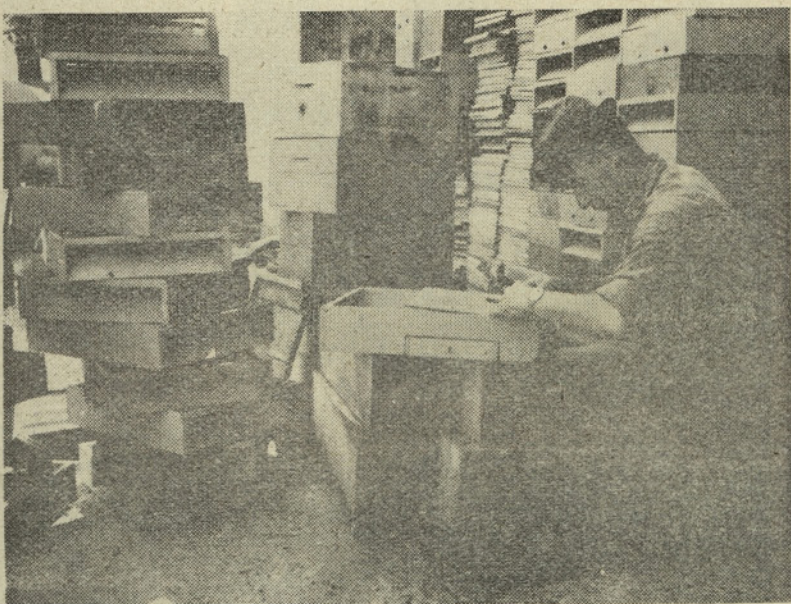
Priporočljivo je, da bi že med škropljenjem oziroma tik pred koncem škropljenja z organofosfornimi estri pri traktoristih zdravniško kontrolirali v organizmu nastajajoči acetiholin, ki nastaja zaradi škodljivega vpliva organofosfornih estrov. Ti estri zavirajo delovanje encima holinesteraze. Tako bo eventualno zastrupljenje spoznati še pred patološko dozo zastrupitve in se pravočasno izogniti organizmu škodljivim posledicam.

Izrečena je bila kritika na račun postavljanja neenotnih kriterijev in stališč do urejanja tovrstnih aktualnih problemov. V zvezi s tem je bilo enotno mnenje, da je izobraževanje o varstvu pri kmetijskem delu vključiti že v učni program kmetijskih šolskih centrov, ker tega v večini nimajo, če ga pa imajo, je to poučevanje preveč splošno in premalo strokovno. Tovrstno poučevanje in vzgoja bi morala biti sestavni del strokovnega usposabljanja in pouka, kot tudi splošnega izobraževanja.

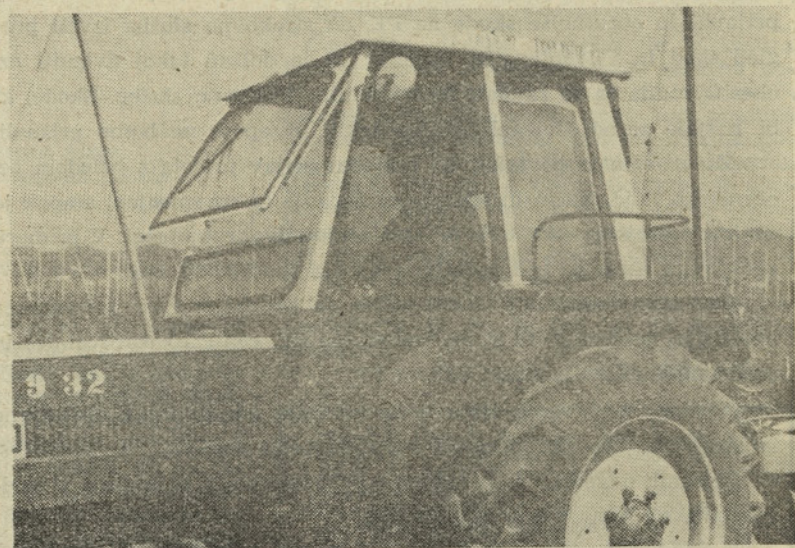
Prav tako je bila izražena želja, da bi tudi tehniške in organizacijske elemente varstva pri kmetijskem delu v sistem dela vključile kmetijske institucije in da bi širša vprašanja iz tega področja reševali na ravni širšega združenja, posebno priporočljiva in pomembna bi bila takšna vključitev za kmetijske delovne organizacije, ki so članice združenja Styrie.

Posvetovanje je poleg omenjenega rešilo še številna druga vprašanja s področja varstva pri delu s strupenimi sredstvi.

Zupanek

Strakl Avgust vlaga pri vhodih v panje perforirano pločevino. Skozi luknjice lezejo čebele in pri tem izgubljajo dragoceni cvetni prah, ki pada skozi mrežico v predalčke, od koder ga zbira naš dolgoletni čebelar Ivan Brglez.

Steyerjeve kabine so zelo primerne za delo s pesticidi.

Zelo koristna elektrika je lahko tudi nevarna

Nezgode z električnim tokom so pravzaprav zelo pogoste. Redkeje se sliši o raznih nezgodah zaradi električnega toka, ki so vzrok neznanja, posredne ali neposredne malomarnosti, podcenjevanja nevarnosti, naklepa pa tudi zaradi višje sile.

Ne samo pri obratnih nezgodah, ampak pri nezgodah z električnim tokom pri kateremkoli uporabniku na sploh, je vire, vzroke in odgovornosti iskati v obe smeri. Preiskave se navadno usmerjajo v prid ali škodo enega ali drugega, to pomeni ponesrečenca ali tistih, ki bi morali zagotoviti varnost uporabnikov oziroma naprav.

Zaradi tega tokrat opisujemo bistvene nevarnosti električnega toka.

Tok je lahko nevaren že pri napetosti 50 V (voltov) in frekvenci 50 Hz/S (50 nihajev). Pri višji frekvenci je električni tok manj nevaren. Poleg tega je pomembna še jakost. Meja jakosti prične pri 50 mA (miliamperih). Končno moramo še računati na upor telesa, ki znaša pri 220 V 1000 Ω (ohmov). Čim višja je napetost, tem manjša je upornost telesa, kar si lahko tolmačimo s prebojem izoliranih roženih slojev kože.

Potem takem je nevarnost električnega toka odvisna od:

- jakosti,
- časa trajanja in
- telesne konstitucije.

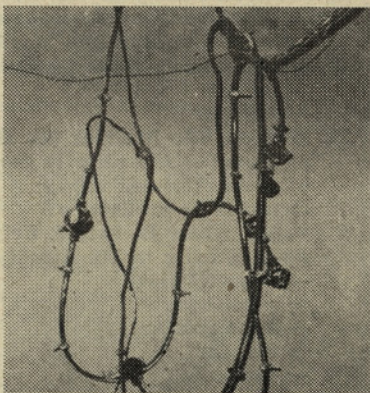
Lestvica povprečnih nevarnosti:

1. tok 5 mA povzroča samo nevarne dražljaje;
2. tok 15 mA lahko povzroči, da predmeta pod tokom ne moremo več izpustiti, če ga prijemamo s celo dlanjo;
3. tok 30 mA povzroči hude krče in po daljšem času lahko nastopi tudi nezavest ali celo trajne posledice;

4. tok 50 mA povzroči nezavest v kratkem času — nevarnost za življenje;

5. tok 100 mA ubije lahko že v 1/5 sekunde.

Naštete jakosti toka se pojavljajo lahko pri dotiku z nizko napetostjo. Ti tokovi, če tečejo skozi telo, škodljivo delujejo ne toliko na živčni sistem, pač pa na ta način, da povzročajo težke notranje opekline. Pri tem nastanejo v prizadetem tkivu hudi strupi. Če ni še ob sami nezgodi nastopila smrt, potem ti strupi v času okrevanja hudo obremenjujejo ledvice. Ledvice večkrat vseh strupov ob hujših nezgodah ne morejo dovolj hitro odstraniti iz telesa, temveč jim celo same podležejo in se zastrupijo. V takšnih primerih nastopi smrt v času okrevanja zaradi zastrupitve.

— Gnezdo kač? — Ne, le električna inštalacija pod napetostjo.
— Kje? Ali ne veste, da se greh pove, grešnik pa ne?

Načelno je stopnja nevarnosti odvisna od toka, ki teče ob nezgodi skozi naše telo. Od napeto-

Dež prve dni junija je rešil pšenico pred prezgodnjim dozorevanjem in nizkim donosom.

sti je odvisna samo toliko, kolikor je od nje odvisen tok. Ta pa ni odvisen samo od napetosti, temveč tudi od upornosti tokokroga, skozi katerega steče ta tok. Upoštevati je torej treba vse lastnosti toka in prevodnika, ki so že omenjene. Torej je pomniti, čim višja je napetost, tem nevarnejši je tok, čim jačji je tem hujši je itd. Pri tem niso obravnavane vse možne podrobnosti za nezgode, ki botrujejo ob posameznih nezgodah, upoštevajo pa jih posamezni priročniki, navodila o preventivi in prvi pomoči.

O nevarnosti toka vam naj pove naslednji drastični primer, ki se je primeril pred leti na neki kmetiji. Sin nekega kmeta je napeljal na svojem pašniku nam vsem poznanega »električnega« pastirja. Pri prečkanju te ovire se je sedova mladoletna slabokrvna in slabotna hčerka, od dolge hoje utrujena, spotaknila ob žici (žica — ograja je bila odtrgana in splejana tik ob poti) padla na prsa in obraz na moker travnik in se ni mogla odlepiti od žice, ki je bila poleg vsega na nesrečo na nekaterih mestih okrivljena. Tok je deloval dalj kot eno desetinko sekunde (prekinjalec primarnega tokokroga). Ta čas predstavlja navadno še spodnjo mejo delovanja. Poleg tega je šel električni tok skozi srce. Deklico je tok, ki je imel jakost celo pod 50 mA in napetost pod 50 V, nekoliko opekel, toda nesrečne okoliščine so povzročile smrt, čeravno se je pri rekonstrukciji nesreče dalo ugotoviti, da se je deklica poskušala izmotati iz žice, ki je bila po naključju samo na tem mestu okrivljena.

To je eden od zelo redkih primerov, ki pa nam da veliko misliti.

Da bi lažje razumeli vso tragiko, ki čaka ponesrečenca, je potrebno poznati poleg zdravstvenih posledic, ki nastanejo po nezdgi z električnim tokom (številnejše), še posledice delovanja toka na srce, ki nastanejo v trenutku dotika z električnim tokom.

Tok frekvence 50 nihajev v sekundi v trenutku povzroči srčni mišici takojšnjo nepravilno porazdelitev impulzov, ki postanejo tako hitri, da se srce ne more spočiti in ostanejo še naprej kljub

prekinitvi dotoka električnega toka. Posledica je popolna nekoordinacija srčnih utripov in nasprotij, zaradi česar srce ne more črpati krvi v času, ko je mišično tkivo kot vlakno (fibrilacija). Ta fibrilacija — vlaknost lahko nastopi torej še pri toku 50 nihajev v sekundi. Njen nastop pospešujejo vsi omenjeni dejavniki. Zado- stuje čas delovanja ene desetinke sekunde, da se srce ne more izmotati iz zmedenosti. Ni pa res, da lahko pri popravljanju električnih naprav z nizko napetostjo in frekvenco tvegamo, kakor radi počenjajo nekateri električarji, ko menjavajo razne električne elemente, popravljajo razne električne naprave itd.

Vedeti moramo, da pri vsakem, še tako slabem toku, lahko nastopi stanje, ki je opisano in smrt, ki nam stalno lebdi nad glavom. Edino skrajna previdnost in upoštevanje vseh navodil nas lahko obvezuje pred najhujšim. **Zavedati se moramo, da je teh nezgod veliko preveč, kar mnogo preveč zaradi podcenjevanja nevarnosti.**

To pa je huda napaka pri današnjem razvoju uporabnosti elektrike, ko je toliko raznih tudi visokofrekvenčnih aparatov, o katerih se govori, da niso nevarni, ker ne pomislimo, da je napajalni tok nizke frekvence.

Napako lahko storimo pri ravnanju z gospodinjskimi aparati, loščilci, razsvetljavo objektov ali delovnih prostorov itd. Povsod nas čaka nevarnost in tudi posledice, celo najhujše, na katere pomislimo šele, ko je že prepozno. Nezgoda lahko nastopi tudi pri najnižji frekvenci 50 nihajev v sekundi. Celo pod to napetostjo lahko nastopi smrt, kakor nam nazorno kaže primer »električnega pastirja«, za katerega vemo, da »ni nevaren«. Zato spoštujmo in varujmo svoje zdravje in se zavedajmo pomembnosti navodil in tehniških varnostnih predpisov. Ne zanašajmo se na kurativo, na pomoč, ki je nemočna v primerjavi z zahrbtnostjo električnega toka, kot nam kaže reakcija srca na tok, ki gre skozenj. Posebno na tok so občutljivi mladi ljudje, ki so tudi najpogostejše žrtve te smrtonosne sile.

J. Z.

Opozorilo

VSEM HMELJARJEM, LASTNIKOM IN UPORABNIKOM ZEMLJIŠČ

Kmetijska inšpekcija občine Žalec opozarja vse lastnike in uporabnike zemljišč, da iztrebijo iz svojih zemljišč ob obrežjih rek, potokov in ob gozdovih, v živih mejah, na pašnikih itd... divji in podivjani hmelj, da se s tem prepreči škodljiva oploditev žlahtnega hmelja s cvetnim prahom divjega in podivjanega hmelja.

Divji in podivjani hmelj najlažje uničite tako, da ga izkopljete s štorom in koreninami ali pa poškopite s kemičnim sredstvom regulex B-40 v 1% koncentraciji ali tormono 80 v 0,5% koncentraciji. Pri uporabi kemičnih sredstev morate biti zelo previdni, da ne boste škropili ostalih rastlin, ker jih že najmanjše količine sredstev lahko uničijo.

Zatiranje divjega in podivjanega hmelja je na podlagi ODREDBE objavljene v Uradnem listu št. 30/67 z dne 27. 7. 1967 obvezno in mora biti opravljeno najpozneje do 15. junija vsakega leta.

Po tem roku bo doslednost zatiranja nadzorovala kmetijska inšpekcija občine Žalec.

KMETIJSKI INŠPEKTOR
Ivan Glušič, ing. agr.

Petrošnja in reja brojlerjev narašča, tudi reja kokoši nesnic postaja na našem območju vse bolj razširjena. Z Ivanom Farčnikom, organizatorjem perutninarstva, sva se dogovorila, da obiščeva rejko nesnic Karlo Hočevar v Orli vasi.

Kure nesnice pri Hočevar Karli v Orli vasi.

Že z glavne ceste mi je Ivo kazal proti Orli vasi: »Ali vidiš tisto košato lipo na tej strani vasi? Tja pojdeva. Tako je košata in veje ji segajo do tal, pa tri vrhe ima. V dva vrha so zabiti klini in se lahko povzpneš nabirat lipovino v sama vrhova.«

In res, že sva stala v mogočni in hladni senci.

»Ali ni nikogar doma?«

»Oja, so in kar pridejo!« sva slišala ženski odmev sem od vrta.

Pomudila sva se pod dozorc a-jočo češnjo in zobala nje sladke in vodene sadove.

»Le najejta se jih!«, naju je presenetila gospodinja. Z Ivom sva povedala, po kaj sva prišla. Ogleдали smo si kokoši, jih poslikali in krenili proti leseni hišici pod lipo.

»Vseljenih imam 900 nesnic. Trenutna nesnost je 57 odstotna in se postopoma dviga. Sedaj sem z nesnostjo zadovoljna, a pred mesecem sem skoraj obupala. Saj veste, to je bilo takrat, ko so bili zapetljaji okrog uvoza. Ni bi'o stimulansov za kokoši, ni bilo so-je in še zanič koruza. Vse se je odražalo v zelo nizki nesnosti.« Med pripovedovanjem gospodinje smo stopili v veliko, a malce nizko hišo lesene hiše. Pogled mi je drsel od velike krušne peči preko stare že razbite ure do slik in še drugih starinskih predmetov, ki so viseli po stenah. Gospodinja je opazila. »Za to našo hišo se zanima spomeniško varstva, pa je z možen ne dama. Mož rad zbira starine, zato so tako razstavljene. Poglejte kakšna razlika je med jajcami S, A, B, C in D klase. Roke imam že tako navajene, da za klasifikacijo ne rabim nobenih modelov več. Tu je knjiga in prosim, vpišite vaše mnenje, tovariš Farčnik. Tu pa

imam lanski in letošnji koledar. Lanskega potem primerjam z letošnjim in vidim, kaj in kdaj smo delali. Lani je na današnji dan sin montiral v avto radio, za letošnji pa bom napisala poleg ostalega, da nas je obiskal urednik Hmeljarja. Naj vam še povem. V Gmajni smo gnojili s kurjeki, pa je zrastle tako gosta trava, da bi skoraj dva morala gnati koso. To seno sta videla že suho pod kozolcem.«

Se in še bi klepetali, a je žal vsem čas kratko odmerjen. Pa na svidenje še kdaj drugič! Mor-da, ko bo cvetela lipo.

Lep pozdrav

urednik

Pripis: Z Ivom sva obiskala še Grobelnikovo pitališče v Ojstriški vasi. To pitališče je polno avtomatizirano in sprejme 9.500 piščancev. Obiskala sva tudi Franca Ocvirka v Smartnem v Rožni dolini. Za nas že pita piščance 7 let. Pred kratkim je oddal partijo 6.500 brojlerjev v povprečni teži 1,91 kg. Zavidanja vredno, kajne? Razgovor z njim bomo zaradi pomanjkanja prostora objavili v naslednji številki.

»Nikoli še nisva tako zgodaj — 19. maja — zobala češenj z drevesa, kot letos pri Hočevar Karli v Orli vasi,« mi je dejal organizator perutninarstva Ivo Farčnik.

PRI PLASKANU JE GORELO

Šestindvajsetega maja je nekaj čez poldne izbruhnil požar — pravijo, da zaradi kratkega stika — na 35 metrov dolgem gospodarskem posloju Lucije Plaskan v Braslovčah (na vrhu hriba, ko zavijete navzdol proti jezeru).

Zgorelo je več strojev, gradbeni les, nad 50 zajcev in 20 kokoši. Živino so rešili. Požar je gasilo osem okoliških prostovoljnih gasilskih društev in poklicna gasilska četa iz Celja. Škode je nad 15 starih milijonov.

Vy

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Kmetijski kombinat Hmezad razpisuje štipendije in učna mesta za šolsko leto 1971/72

1. Biotehnična fakulteta — agronomski oddelek 2 štipendiji
2. Ekonomska fakulteta — podjetniška smer 1 štipendija
3. Filozofska fakulteta — germanski jeziki (višji letnik) 1 štipendija
4. Visoka ekonomska komercialna šola Maribor
 - I. stopnja
 - ekonomsko-komercialni oddelek v Celju 2 štipendiji
 - ekonomsko-finančni oddelek 2 štipendiji
 - II. stopnja
 - ekonomsko-komercialni oddelek 1 štipendija
 - ekonomsko-finančni oddelek 1 štipendija
5. Ekonomska srednja šola Celje 6 štipendij
6. Tehnična šola Celje — strojni oddelek 2 štipendiji
7. Kmetijska srednja šola Maribor 4 štipendije
8. Tehniška šola za predelovalce mesa Petrinja
 - II. stopnja (III. in IV. razred)
 - tehnik klobasičar 2 štipendiji
9. Mlekarski šolski center Kranj — poklicna mlekarska šola 1 štipendija
10. Kmetijsko izobraževalni center Celje — vrtnar 4 štipendije
11. Poklicna kmetijska šola Svecina — vinogradniško sadjarski oddelek 3 štipendije
12. Kmetijska strojna šola Maribor 2 štipendiji
13. Gostinska šola Celje (za DE Gostinstvo Celje)
 - kuhar 5 štipendij
 - natakar 2 štipendiji
14. Zivilska šola Maribor (za obrat Mesnine Celje)
 - a) mesar — klavničar in mesar predelovalec 6 učnih mest
 - b) mesar (splošni tip) 6 učnih mest
 - c) mesar — prodajalec 16 učnih mest
15. Šolski center B. Kidrič, Celje (za DE Strojna postaja Zalec in DE Kmetijstvo Šmarje)
 - avtoelektričar 1 učno mesto
 - avtoklepar 2 učni mesti
 - ključavničar 6 učnih mest
 - strugar 1 učno mesto
 - mehanik 7 učnih mest

Za otroke kooperantov podjetja, ki bodo po končanem šolanju ostali doma na kmetiji, pa razpisujemo za:

16. Kmetijsko srednjo šolo Maribor 5 štipendij
17. Šola za kmetovalce v Šentjurju 40 štipendij

Pogoj za kandidate za štipendije in učna mesta za srednje in poklicne šole je uspešno končana osemletka, zadovoljiv rezultat testiranja, fizična in psihična sposobnost, razen za učna mesta pod št. 14 a) za poklic mesar — klavničar in mesar predelovalec, kjer je pogoj za vpis zaključenih 6 razredov osnovne šole.

1. Pri podelitvi štipendij se bodo upoštevali predvsem učni uspeh in gmotno stanje prosilca ter ostali kriteriji, ki so v pravilniku o izobraževanju in štipendiranju podjetja.

2. K prošnji za štipendijo ali učno mesto morajo prosilci priložiti;

- prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih z ocenami,
- potrdilo o premoženjskem stanju in številu družinskih članov,
- potrdilo o povprečnem mesečnem dohodku staršev,
- izjavo, da ne prejema štipendije drugje,
- priporočilo šole (za srednješolce).

3. Rok za pošiljanje prošenj je 15. julij 1971, za šolo pod št. 17 pa 31. avgust 1971.

4. Prepozno vloženi in nepopolni prošnji komisija ne bo obravnavala.

5. Prošnjo in dokumente pošljite na naslov: Kmetijski kombinat Hmezad, kadrovski oddelek, Zalec.

Kako živimo?

Zvezni zavod za statistiko je ugotovil, da so v lanskem zadnjem tromesečju ustvarile najvišji dohodek vojvodinske kmetije, ki imajo v povprečju 3,2 člana. Njihov trimesečni dohodek znaša 6.151 din, dohodek štiričlanske slovenske kmetije pa 5.232 din,

centralno srbske 3.964, bosansko-hercegovske 3.963, hrvaške 3.860 in makedonske družine 3.750 din. V teh zneskih so tudi dohodki iz delovnega razmerja v podjetjih in je njih delež večji kot dohodek iz kmetijstva. Izjema je le Vojvodina, kjer je obratno. S tem je potrjena stara resnica, da kmetijska proizvodnja ne omogoča visoke akumulacije.

JAVNA LICITACIJA

1. Zemljišča parcelna št. 1 in del parcele 2-sadovnjak, k. o. Vojnik trg, v skupni izmeri ca. 4000 m².

Javna licitacija bo 23. 6. 1971 ob 9. uri na kraju samem. Izklicna cena je 12,00 din za m². Sadno drevje se obračuna posebej. Zemljišče je že razparcelirano na 6 parcel, velikosti 600 do 750 m².

2. Sadne sušilnice na parceli št. 392 stavbišče s funkcionalnim zemljiščem v skupni izmeri 416 m² k. o. Ojstriška vas.

Javna licitacija bo 24. 6. 1971 ob 8. uri na kraju samem v Taboru.

Izklicna cena je 19.000 din.

3. Parcele št. 1150/2 travnik v izmeri 4105 m² k. o. Latkova vas.

Javna licitacija bo 24. 6. 1971 ob 10. uri na kraju samem. Izklicna cena je 10,00 din za 1 m².

4. Zidanice na parceli št. 47 stavbišče s ca. 5000 m² zemljišča na delih parcel 843/1, 842 in 843/2 k. o. Zg. Gabernik.

Javna licitacija bo 25. 6. 1971 ob 8. uri v pisarni DE Kmetijstvo Smarje v Smarju pri Jelšah.

Izklicna cena objekta s funkcionalnim zemljiščem je din 9.000,00.

5. Parcele 1194/1 gozd v izmeri 5965 m² k. o. Rogaška Slatina.

Javna licitacija bo 25. 6. 1971 ob 10. uri na kraju samem. Izklicna cena je 3,00 din za m².

Kupci so dolžni najvišji ponudek plačati v celoti najkasneje v 15 dneh od dneva licitacije.

Kupec je razen kupnine dolžan plačati vse stroške kupne pogodbe, prenosa lastništva, stroške geometrske odmere in prometni davek od nepremičnin.

Vse ostale informacije lahko zainteresirani dobijo na naši upravi v Zalcu, soba št. 41.

IZ STATUTA

PRAVICA DO POBUDE

(115.—118. člen)

Pravica do pobude je oblika neposrednega upravljanja, ki pripada po zakonu vsakemu članu delovne skupnosti.

Ta pravica zagotavlja delavcu, da lahko:

— daje predloge in mnenja o organizaciji in delu podjetja ali organiz. enote, ki v njej dela, postavlja vprašanja o delu enote ali podjetja in njihovih samoupravnih organov;

— predlaga sklic zbora delovne skupnosti, razpis referenduma, odpoklic člana samoupravnega organa, spremembe in dopolnitve splošnih aktov in pripombe na osnutke teh aktov. Deset članov lahko zahteva sklic zbora delovne skupnosti, da obravnava določeno zadevo. Predsednik sveta delovne enote, obrata, je dolžan sklicati zbor v 10 dneh.

Na postavljeno vprašanje mora tisti organ, ki je nanj bilo naslovljeno (svet delovne enote, upravnik, delavski svet, odbor, direktor), odgovoriti delavcu v 30 dneh.

Deset članov ožje organizacijske enote (proizvodna/poslovna enota, poslovno mesto, itn.) lahko zahteva od delavskega sveta podjetja, da njihova enota dobi položaj delovne enote oziroma obrata.

V. K.

ZA JUNIJ

13. 6. — LESJAK Milan, dipl. vet., Prebold, telefon 72-201
 20. 6. — FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče, telefon 72-027
 27. 6. — SRIBAR Edvard, dipl. vet., Šempeter, telefon 71-080
 4. 7. — OCVIRK Franc, dipl. vet., Vransko, telefon 72-407
 11. 7. — FLORJANC Julijan, dipl. vet., Braslovče, telefon 72-027

Dežurstvo prične v soboto ob 12. uri in se konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

Zivinorejce obveščamo, da naj obiske pri bolni živini javljajo v dopoldanskem času. V popoldanskem času se bodo vršili le nujni obiski.

Ponovno opozarjamo vse zivinorejce, da je potrebno ob nedeljah in praznikih prijaviti osemnitve dežurnemu veterinarju do 10. ure.

VETERINARSKA POSTAJA
ZALEC

Športniki kombinata častijo deseto obletnico obstoja

SINDIKALNA ORGANIZACIJA PRIREJA V POČASTITEV DESETE OBLETNICE OBSTOJA KOMBINATA MASOVNA TEKMOVANJA PO PODRUŽNICAH — DELOVNIH ENOTAH OZ. OBRATIH.

Ceravno v kombinatu športna aktivnost ni razvita v kdo ve kakem obsegu, za kar je glavni vzrok velika prostorna razdrobljenost, so se v teh dneh športniki tesneje povezali in najboljši merijo svoje moči na posameznih poljih športnega udejstvovanja.

V teku so končna tekmovanja za najboljše v streljanju z zračno puško, streljanju na glinaste golobe in z malokalibrsko puško, kegljanju, namiznem tenisu, malem nogometu in šahu.

Tekmovanja v streljanju z zračno puško in kegljanju so že izvedena, kjer so tekmovalci dosegli zelo lepe rezultate, zlasti kegljači. Pred nami je tekmovanje v malem nogometu, ki bo 12. 6. ob 15.30 na stadionu »Partizan« v Zalcu. Tedaj se bodo pomerile ekipe Mesnin, Kooperacije, Mleka in Strojne postaje.

V nedeljo 13. 6. bodo še izvedena naslednja tekmovanja: namizni tenis bodo igrali v Zalcu v dvorani kombinata ob 8. uri; v šahu se bodo pomerili šahisti v šahovskem klubu v Šempetru ravno tako ob 8. uri; loveci pa bodo preizkusili uspešnost svojih pušk ob 9. uri pri lovski koči LD Griže.

Razen teh športnih tekmovanj tekmovalni program vključuje tudi tekmovanje traktoristov, ki bo okvalificirano kot izbirno področno tekmovanje za republiško prvenstvo. To tekmovanje bo organizirano v DE Kmetijstvo Radlje 11. julija. Tekmovalo se bo v treh klasičnih disciplinah. Razen treh klasičnih disciplin bo še zabavno tekmovanje v mehanikarski spretnosti traktoristov.

Poleg članov sindikata kombinata, so v tekmovanja vključeni tudi kooperanti, ki bodo s svojo udeležbo omogočili živahnije borbe in lepše rezultate. Prva tri mesta v vseh treh tekmovalnih panogah bodo dobila diplome in denarne nagrade, ekipe pa razen diplom še lepe blagovne nagrade. Razglasitev rezultatov tekmovanja in podelitev nagrad bo 22. julija na osrednji proslavi praznika v Šempetru.

Ob teh srečanjih pozivamo vse ljubitelje športa, da pridejo v čim večjem številu hrabriti svoje tekmovalce, tekmovalcem pa želimo mnogo športne sreče.

Pripravljalni odbor

Sprehod skozi povojni čas Hmeljarja

(Nadaljevanje)

Hmeljarskega hrošča (*Plinthus porcatus*) uničujemo pri hmelju v rezi tako, da pač črviavo rastlino obrežemo tako globoko, dokler ne pridemo do ličinke (črva).

— O —

... V »Hmeljarju« št. 4 iz leta 1949 navaja urednik, da je češki hmeljarski strokovnjak dr. Zazvorka doagal, da ima ena sma moška rastlina divjeg hmelja v svojih letastih razcvetih do 50.000 prašnikov, v katerih se stvori do 300.000.000 prašnih zrnec, katerih vsako more povzročiti po eno seme na storžkih žlahtnega hmelja...

— O —

... Po lanskoletnih pogojih zavarovanja je zavarovalo svoje nasade 445 hmeljarjev na področju 20 kmetijskih zadrug. Škoda pa je utrpelo preko 600 hmeljarjev in je tako 155 hmeljarjev, ker niso bili zavarovani, bilo oškodovanih za lepe zneske.

— O —

Razen sredstev za redno poslovanje Hmeljarskega odbora, ki so v letu 1953 znašala 9.916.000 (vštevši hmeljarsko skupščino in dotacijo Hmeljarski šoli) ter leta 1954 3 din po kg hmelja, kar znaša skupaj 5.300.000 din, je Hmeljarski odbor prejel leta 1953 od trgovine s hmeljem in iz likvidacijske mase bivšega »Hmezada« izdatna sredstva za investicije in pospeševanje hmeljarstva. Skupaj je odbor prejel v ta namen 154.374.000 din, od česar je porabil del za gradnjo novih združnih sušilnic, del za dograditev Inštituta za hmeljarstvo, del za gradnjo žičnic ter gradnjo in opremo hmeljar-

ske šole in končno za nadaljevanje regulacijskih del na Ložnici in njenih pritokih...

— O —

V petek, dne 17. VI. popoldne je toča napravila občutno škodo po zgornjem predelu braslovškega terena, deloma tudi v Letušu in spodnjem delu paškega terena, tako da se končuje na gornjem teritoriju Polzele. Pas je bil širok okrog 2 km in je segal od Dobrovelj preko doline do gore Oljke, Hmeljarji, ki jih je prizadela toča, imajo občutno škodo, večjo kakor je bila lani v Grižah in Petrovčah...

— O —

OB USTANOVITVI VODNE SKUPNOSTI ZA LOZNICO

Razmeroma dolgo so sicer tekle priprave, vendar danes že lahko govorimo o organizaciji, ki pravkar prevzema skrb za nadaljnja regulacijska in melioracijska dela na področju Savinjske doline...

— O —

Na podlagi 12. člena uredbe o ustanovitvi Hmeljske komisije za Slovenijo v Zalcu in o kontroli kakovosti hmelja (Uradni list LRS, št. 27-361/50) v zvezi z 9. točko odločbe o razglasitvi Hmeljske komisije za Slovenijo za finančno samostojen zavod in o preimenovanju v Hmeljno komisijo za Slovenijo (Uradni list LRS, št. 7-44/55) izdaja sekretar za gospodarstvo LRS

— O —

PRAVILNIK
o ocenjevanju in oznamovanju hmelja

— O —

Čeprav se zavedamo, da so hmeljarji pričakovali, da bo naš list kakor (Nadaljevanje na 12. strani)

FRANCU V SLOVO

V torek, 27. aprila je umrl FRANC CVENK, kooperant poslovne enote Polzela. Vest, da Franca ni več med nami, se je z vso naglico širila med njegove sorodnike, prijatelje in znance. Njegova smrt je prizadela domači kraj, kateremu je bil vedno zvest in pripravljen pomagati.

Rodil se je 8. 1. 1909 na Polzeli, kjer je živel do svojega zadnjega dne. Na posestvu je bil vzoren gospodar in hmeljar. Ni besed, s katerimi bi lahko opisal njegova plemenita dela, nesebnost in blag odnos do svojcev in znancev. Vsi, ki smo delali z njim, nikakor nismo mogli razumeti, da lahko ugasne srce človeka, ki je bil pred nedavnim še poln načrtov za bodoče delo v dobrobit kmeta. Delo, ki ga je opravljal na svoji življenjski poti, ni bilo namenjeno samo njemu in njegovi družini. Bil je soustanovitelj KZ Polzela in njen dolgoletni predsednik. Zavedal se je, da je bilo povojno obdobje potrebno temeljev, na katerih naj se gradi nova oblika združništva, ki bo omogočala boljše življenjske pogoje delovnega človeka — kmeta.

Pokojni Franc Cvenk je bil vedno aktivno vključen v družbena dogajanja na Polzeli. Bil je odbornik zbora delovne skupnosti pri občinski skupščini Zalec za skupino kmetijstvo in gozdarstvo, član sveta krajev-

ne skupnosti, član odbora SZDL Polzela in dolgoletni član PGD Polzela. Njegova beseda je bila vedno upoštevana, ker je s svojo solidarnostjo vedno pravilno postopal.

Vsi, ki smo ga poznali in z njim delali, ga bomo pogrešali. Za ves trud, ki ga je vlagal doma s svojo družino, pri vodenju bivše KZ Polzela in pri upravljanju odgovornih funkcij v organih oblasti ter družbenopolitičnih organizacijah, je

prejel le skromna priznanja. Zato se mu v imenu kmetov PE Polzela zahvaljujemo za njegova dela.

Pokojni Franc Cvenk ni ne prvi ne zadnji, ki je odšel od nas brez dolžnega plačila. Toda vedimo, da so najlepši in najtrajnejši spomini človeku njegova dela. Ne na pročelju, ampak globoko v temeljih družbenega dela in savinjskega hmeljarstva bo ostalo vklesano njegovo ime.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Poslovna enota
Polzela

(Nadaljevanje z 11. strani)

koli spregovoril o situaciji, ki je nastala zaradi nastopa podjetja »Kooperativa« iz Bačkega Petrovca na našem področju, bomo to storili šele v drugi številki, in sicer iz dveh razlogov: prvi Hmežad se nima dokončno potrjenih letošnjih odkupnih cen, drugi pa zadeva poseg »Kooperative« v pogodbene odnose med Hmežadom in kmetijskimi zadrugami...

— o —

Z otvoritvijo prve gospodarske hmeljarske razstave, ki bo odprta od 16. do 22. oktobra v Zalcu, bodo savinjski hmeljarji prikazali vsestranski pomen gojenja hmelja in njegovo vlogo v naši kmetijski proizvodnji...

— o —

... Čigava je zasluga, da je danes savinjsko hmeljarstvo na tako zavidljivi višini. Reči moramo, da je to zasluga prav vseh činiteljev, pa bodi

proizvajalcev, Inštituta, Hmeljarskega odbora, Hmeljne komisije, trgovine in vsega združništva, da smo vsi skupaj dosegli tako lepe uspehe...

— o —

... Kako se je končala »konkurenca« je več ali manj poznano. Hmežad je prevzel hmelj od Kooperative, seveda po svojih prevzemnih tipah. Med hmeljem, ki so ga kmetje vozili Kooperativi, je bilo precej mokrega. V glavnem pa smo pri teh hmeljih opazili, da so nekateri poskušali prevzeti Kooperativo s triki, ki jih Hmežadovi prevzemalci dobro poznajo, ki pa tudi letos niso povsem izostali... (Dalje prihodnjic)

OGLAS

Ugodno prodam Lorberjevo sušilnico.

Anica Pfeifer, Podvin Polzela

Hmeljar« izdaja delavski svet Kombinata »Hmežad« — Zalec, ureja uredniški odbor: Anton GUBENSEK, dipl. kmet. inž. — predsednik in člani: Stane MAROVČ, dipl. kmet. inž., Anton HORVAT, dipl. kmet. inž., Franc IZLAKAR, kmetički sin, Rajko ZOHAR, dipl. živ. tehnolog, Miljeva KAC, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik. — Uredništvo je na Kombinatu »Hmežad« Zalec, Ulica žalskega tabora 1. — Glasilo zhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. — Letna naročnina 12 dinarjev. — Tisk in klišei CETIS grafično podjetje Celje.

Popravek poročila o volilnih rezultatih

V prilogi zadnje številke Hmeljarja so bili objavljeni rezultati volitev v organe samoupravljanja Kmetijskega kombinata Hmežad. Pri tem pa je prišlo do napake, zato volilna komisija objavlja naslednji popravek:

1. Za volilno enoto Maloprodaja — obrat Mesnine je navedeno, da je izvoljen samo en kandidat (Klanjšek Mirko), pravilno pa je, da sta izvoljena oba kandidata (Klanjšek Mirko in Trbovc Milan).

2. V podatkih za volilno enoto Kmetijstvo II sta pod c) za svet enote v sestavu obrata izpuščeni dve imeni: Prašnikar Milica, 52 glasov in Antloga Hugo, 51 glasov, ki sta oba tudi izvoljena v svet enote.

3. Za volilno enoto Kooperacija — Gotovlje je pravilno, da sta kandidata dobila: Goropevšek Anton 9 glasov, v poročilu 1 glas in Turinek Anton 46 glasov, v poročilu 3 glasove.

4. Za volilno enoto Kooperacija — Celje je pravilno, da je volilo 350 volilnih upravičencev, ne pa 137, kot je navedeno v poročilu.

Za volilno komisijo
predsednik
Savinek Franc

LJUDSKE NAPOVEDI

Če rožnega cveta pohlevno deži,
veliko obeta nam žita, strdi.

Še sam sebi nisi vselej zvest, kako bi ti drug bil.

Kakor vreme na Medarda kane,
tako ves mesec ostane.

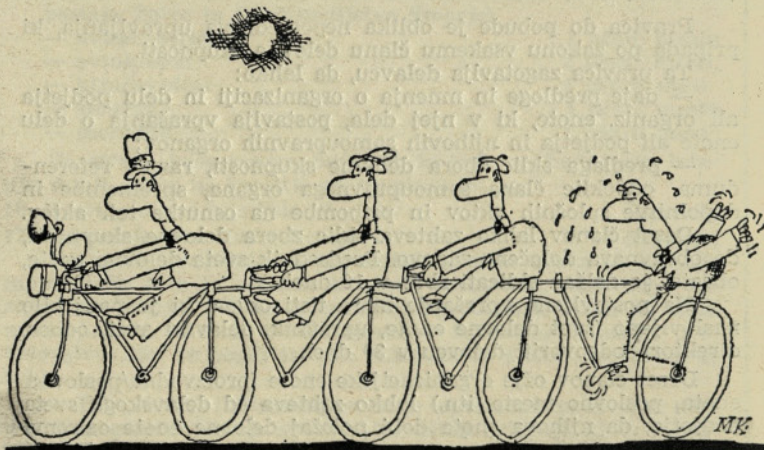
UGANKA

Iz samih lukenj narejena, držim ti vendar, kar se da; če mi iz srede vzameš eno, razpadem ti na konca dva.

IZREKI

Grlo zapravi več kakor vojska,
grom in meč.

(Veriga)

PLEMENSKI SEJEM V TRNAVI

Letošnji spomladanski plemenski sejem bo v Trnavi 29. junija ob 9. uri. Na sejmu bo možnost prodaje in nakupa plemenskih krav, brejih telic in lažjih teličk rjave in lisaste pasme.

Živali bodo ocenjene v plemenske razrede in posredovana bo izklicna cena.

Za prevoz živali kupcev in prodajalcev bo poskrbljeno. Kupci in prodajalci pokažite, kot vsako leto, čim večje razumevanje za uspeh sejma!

DE Kooperacija

HMELJAR

1971/6

PRILOGA HMELJARJA

ČETINA Lojze, dipl. inž. agr.

ZASEDANJE PREDSEDSTVA MEDNARODNEGA HMELJARSKEGA BIROJA V PARIZU

Spomladansko zasedanje predsedstva EHB je bilo 13. marca v Parizu. 12. marca je zasedala tehnična komisija.

Dnevni red seje predsedstva je bil naslednji:

1. Imenovanje članov predsedstva.
2. Potrditev zapisnika zadnje seje z dne 5. 8. 1970.
3. Volitve predsednika, 3 podpredsednikov in generalnega sekretarja.
4. Poročilo članov o položaju v hmeljarstvu posameznih držav.
5. Izmenjava mišljenja o svetovnem hmeljskem tržišču.
6. Hmeljarski kongresi v naslednjih letih.
7. Eventualno zasedanje predsedstva poleti 1971.
8. Pravila za hmeljarsko odlikovanje.
9. Predlogi za podelitev hmeljarskih odlikovanj v letu 1971.
10. Resolucija.
11. Razno.

Ad 1. Po otvoritvi je predsednik Höfter ugotovil, da je od 10 članic prisotnih 6 (predstavniki Belgije, Anglije, ZR Nemčije, ČSSR, Francije in Jugoslavije), opravičila sta se predstavnika ZDA in Španije, neopravičeno odsotna sta bila predstavnika Poljske in Bolgarije. Ker po statutu predsedstvo sprejme sklepe z $\frac{2}{3}$ večino, je za sklepčnost potrebno 7 članov. Da bi lahko s sejo nadaljevali smo se dogovorili, da bomo sklepe seje poslali v potrditev odsotnim članom predsedstva, nakar bodo lahko sklepi dokončno sprejeti. Drug predlog, da bi predlagali spremembo statuta, da bi lahko sklepali z enostavno večino, ni bil sprejet.

Poedine države članice so predlagale v predsedstvo naslednje člane:

Belgija: R. Top

Anglija: kap. D. Holmes

ZR Nemčija: L. Höfter

ČSSR: ing. Paul

Francija: E. Lux

Jugoslavija: ing. Četina

Ad 2. Zapisnik zadnje seje predsedstva, ki je bila 4. 8. 1970 v Bruslju, je bil brez pripomb sprejet.

Ad 3. Dveletna mandatna doba sedanjemu predsedniku Höfterju in trem podpredsednikom (Knakal, Top, Arcenegui) je potekla. Za predsednika je bil soglasno ponovno izvoljen nemški predstavnik Höfter, za podpredsednike pa E. Lux (Francija), ing. Paul (ČSSR) in R. Riel (ZDA). Predlog angleškega predstavnika, da bi za podpredsednika izvolili dr. Matona iz Belgije ni bil osvojen, ker dr. Maton ni uradni predstavnik v predsedstvu. To je povzročilo v krogu belgijske delegacije, ki je sestavljena iz treh področnih združenj nekaj zapletov in nesporazumov.

Za generalnega sekretarja je bil ponovno imenovan dr. Peter Pavlič.

Ad 4. Posamezni predstavniki so podali poročila o površinah hmeljišč, pridelku, cenah in tržišču. Podatki so prikazani v tabeli 1. K pregledu bi dodal le še nekatere zanimivosti, ki so jih iznesli posamezni delegati.

Češkoslovaška: 60% hmeljišč so obrezali strojno. Nekaj hmeljišč je bilo poplavljenih, 260 ha je bilo bolj ali manj uničenih po toči, vihar pa je podrl 160 ha hmeljišč. S 415 obiralnimi stroji so obrali 64% vseh hmeljišč.

ZR Nemčija: Pridelek 1970 je za 80.000 stotov po 50 kg (18%) večji od pridelka 1969. Poročali so, da so imeli nepričakovano dobro letino. Poleg 410.000 stotov vnaprej prodanega hmelja je ostalo še okrog 124.000 stotov hmelja, ki ni bil pogodbeno vezan. Ves hmelj je že prodan. Od uvoženih 107.454 stotov je bilo 1.674 stotov hmelja v obliki ekstrakta (= 504 stotov ekstrakta — faktor za preračunavanje ekstrakta v hmelj je 3,5). Od izvoženih 248.006 stotov pa celo 75.054 stotov v obliki ekstrakta (= 21.444 stotov).

Ad 5. Največ razprave je bilo o položaju na svetovnem trgu in povečanju hmeljišč v letu 1971. V tabeli 2 je prikazano to povečanje za države EHB. Iz tabele je razvidno, da je predvideno povečanje površin v letu 1971 napram 1970 v državah EHB 2.862 ha ali 5,5%, kar je gotovo več kot lahko pričakujemo, da bo porabila proizvodnja piva. Res je, da je trenutno povpraševanje nekoliko večje kot proizvodnja hmelja, kar pa se lahko v naslednjih letih zaradi velikega povečanja površin spremeni. Zato je razumljivo, da so bile precej ostre reakcije proti državam, ki močneje povečujejo hmeljišča, kot bi bilo to v skladu s povečanjem proizvodnje piva. Nadpovprečno povečanje zasledimo pri ZR Nemčiji (10%), Španiji (17,5%) in Poljski (11,5%). Angleški predstavnik je opozoril še na dejstvo, da bodo na $\frac{2}{3}$ povečanih površin posajene sorte z visoko količino alfa-smol. Ker je absolutno povečanje največje v ZR Nemčiji (1.300 hektarjev) so bila najostrejša opozorila naperjena prav proti njej. Nemški predstavniki so navajali naslednje vzroke za tako stanje: Povpraševanje po hmelju je tolikšno, da je večji del hmelja s povečanih površin že vnaprej prodanega. Zaradi drobno lastniške struk-

ture hmeljarskih obratov (povprečje 1,5 ha na kmetijo) je prisotna težnja, da srednji in večji hmeljarji svoja hmeljišča povečajo zaradi boljšega izkoriščanja obstoječih osnovnih sredstev, manjši pa hmelj opuščajo. Trenutno je povečanje večje kot opuščanje hmeljišč, kar pa se bo hitro spremenilo pri nekoliko bolj neugodni ceni. Pri tako velikem pridelku so proizvodni stroški sorazmerno nizki. Poraba piva se v ZR Nemčiji stalno povečuje (v letu 1969 6,1%, 1970 3,7% in ocena za 1971 je 5%). Povedali so tudi, da so predstavniki njihovega združenja vedno opozarjali hmeljarje na pretirano povečevanje hmeljišč, nimajo pa zakonske osnove, da bi lahko to preprečili. Kljub zaskrbljenosti zaradi povečanja površin je po razpravi prevladalo mnenje, da zaenkrat ne kaže vzbujati prevelikega pesimizma, če bomo seveda nadaljnje širjenje hmeljišč znali pravočasno zaustaviti. Res je namreč, da svetovna proizvodnja piva zelo enakomerno narašča. V razpravi smo tudi slišali, da se je na svetovnem trgu povečalo povpraševanje po kakovostnih aromatičnih sortah. Izgleda, da je prišlo do nekega ravnotežja med aromatičnimi sortami in sortami bogatimi na smolah. Seveda pa tega ravnotežja ne smemo obravnavati statično. Opozarja nas na to, da povpraševanje ne bo šlo enostransko samo v smeri na smolah bogatih sort ne glede na aromo, kot je to doslej izgledalo.

Ad 6. Zaradi odpovedi Poljske, da bi priredila kongres v letošnjem letu, se je postavilo vprašanje ali ne bi bil kongres samo vsako drugo leto, vmes pa bi zasedalo le predsedstvo. Do tega zaključka smo prišli tudi zaradi tega, ker postaja organizacija kongresov vedno dražja. Obseg kongresa in število udeležencev je namreč vedno večje. Večina delegatov je bila (razen Anglije) za to, da ostanemo pri dosedanji tradiciji vsakoletnih kongresov. Vsakoletna srečanja nas zbližujejo in pomagajo k boljšemu razumevanju pri reševanju skupnih problemov. Da bi prireditelju olajšali organizacijo kongresa smo sklenili, da povečamo prispevek za udeležence od sedanjih 30 na 60 dolarjev.

Površine, pridelek, promet in cene hmelja v državah EHB

Tabela 1

	Površina ha 1970	Pridelek 1970 v stotih po 50 kg		Promet s hmeljem 1970/71 v stotih po 50 kg			Cene pri proizvajalcih US \$/50 kg
		na ha	skupaj	uvoz	domača poraba	izvoz	
Belgija ¹	1.110	32	35.500	32.696	44.776	29.530	90—98
ČSSR ¹	8.735	24	209.367	8.000	94.959	124.861	
ZR Nemčija ¹	12.779	41,6	532.181	107.454	314.191	248.006	103—108
Anglija	6.966	34,5	240.481	19.958	240.375	14.969	86
Francija	1.165	34,7	40.470	25.000	35.470	30.000	62—78
Jugoslavija	3.802	28,8	109.760	13.600	32.500	90.360	86—102
ZDA	11.210	37,0	416.069	108.600	335.000	176.500	62

Opomba: ¹ Podatki o prometu s hmeljem veljajo za leto 1969/70.

Ad 7. Ker v letu 1971 ne bo kongresa smo sklenili, da bo le seja predsedstva in sicer v začetku oktobra. Točen datum še ni določen. Poročila, ki jih vsako leto dajemo na kongresu pa bomo izmenjali pismeno do 10. avgusta.

Ad 8 in 9. Zaradi pomanjkanja časa so bile te točke dnevnega reda preložene na poletno zasedanje.

Ad 10. Sklenjeno je bilo, da ne bomo izdajali resolucije, ker za zasedanje predsedstva to ni običajno.

Ad 11. Pod točko razno so poročali nemški predstavniki, da niso mogli uspeti v razgovoru s hmeljskimi trgovci in pivovararji o vključitvi inflacijske klauzule v predprodajne pogodbe.

WAGNER Tone, mr. agr.

NEKATERI PERSPEKTIVNI UKREPI V NOVI TEHNOLOGIJI

Proizvodnja hmelja se v svetu nenehno modernizira. Hmelj se mora proizvajati ceneje, postavljajo se tudi novi kriteriji kvalitete, zahtevajo se visoki pridelki. Intenziviranje proizvodnje hmelja zahteva vedno nove preudarnije ukrepe. Tradicionalni načini pridelovanja hmelja in stare izkušnje izgubljajo na svoji vrednosti, saj so dragi in zahtevajo precej delovne sile. Tehnologija proizvodnje hmelja je v zadnjih 10 letih v svetu, pa tudi pri nas, doživela velike spremembe. V prakso se že uvajajo postopki, do katerih smo imeli nekoč velike pomisleke, kot npr. strojno obiranje, strojna rez, uporaba herbicidov itd. Nekdanja tehnologija ima dve izraziti delovni konici: spomladi in ob obiranju. Uvajanje mehanizacije in novih delovnih postopkov kot strojne rezi in strojnega obiranja, nam ti delovni konici močno zmanjšuje. Sočasno se pojavljajo nove delovne konice kot je npr. napeljava hmelja, ki so pa dejansko precej manjše.

V zadnjih letih se v svetu izredno hitro uvajajo novi ukrepi, marsikje brez upoštevanja ali celo na račun pridelka. Tako je strojno obiranje nujno povsod tam, kjer ni ročne delovne sile za obiranje ali je ta draga, brez ozira, če nam rezanje trt ob obiranju zmanjšuje pridelok v naslednjem letu ali če ugotovljamo večje izgube na stroju kot pri ročnem obiranju. Preizkušnje novih ukrepov in čakanje zaključkov raziskovanj na področju hmeljarstva je sorazmerno dolgo. Vsak poskus traja 3 do 5 let zaradi značilnosti hmeljske rastline in tehnologije. Hiter razvoj tehnologije pa sili, da se novi ukrepi preizkušajo in sočasno uvajajo. Tako danes ne čakamo definitivnih končnih rezultatov preizkušanja temveč svetujemo ukrep, čim kaže na kakršnokoli izboljšavo tehnologije. Seveda pa mora biti tako uvajanje postopno in oprežno. Zahteva dobro povezavo raziskovalne dejavnosti s proizvodnjo. Proizvodnja mora spremljati razvoj tehnologije in objektivno sodelovati pri razvijanju in širjenju novih ukrepov, medtem ko raziskovalna institucija nadaljuje z raziskavami ukrepov, ki se sočasno uvajajo v prakso. Tak način modernizacije tehnologije je danes v svetu zelo razširjen in tisti, ki ima ta sistem bolje razvit tudi lahko doseže boljše proizvodne rezultate v krajšem času. Poleg tega je vedno važnejše spremljanje razvoja tehnologije v drugih deželah. Vsaka hmeljarska dežela hoče svoje hmeljarstvo čim hitreje modernizirati, želi proizvajati čim boljši in čim cenejši hmelj.

Tehnologija proizvodnje hmelja je v nenehnem razvoju. Kar smo nekoč zapisali kot nova tehnologija, danes ni več novo. Uvedlo se je v prakso, se je pozabilo ali ovrгло. Tako se je strojno obiranje kljub nekaterim pomislekom ali ponekod celo negativnim učinkom razširilo in bo tako kot drugod popolnoma zamenjalo ročno obiranje. Nasprotno pa se

	Površine ha 1970	Predvidene površine ha 1971	Povečanje — zmanjšanje		
			ha	indeks 1971 1970	od t. sorte z visokim % smol
Bolgarija	1.200	1.200			
Belgija	1.110	1.160	+ 50	104,5	
Češkoslovaška	8.735	8.720	- 15	100,4	
ZR Nemčija	12.779	14.079	+ 1.300	110,0	1.100
Španija	1.276	1.500	+ 224	117,5	200
Jugoslavija	3.802	3.938	+ 186	105,0	26
Poljska	2.400	2.670	+ 270	111,5	—
Anglija	6.966	7.176	+ 210	103,0	210
Francija	1.200	1.200	—	—	—
ZDA	11.210	11.847	+ 637	105,5	313
Skupaj	50.678	53.540	+ 2.862	105,5	1.849

nekateri načini sajenja in napeljave kot je razdalja 2 × 2 m in napeljava 4 vodil od vsake rastline kljub večjemu pridelku zaradi delovnih konic ob obešanju vodil niso razširili. Med novimi ukrepi imajo vsekakor prednost tisti, ki znižujejo proizvodne stroške in konice delovne sile. V spreminjanju in razvijanju tehnologije lahko zasledimo izredno hiter razvoj raznih variant. Še tiste, ki so se nam zdale nemogoče, se danes preizkušajo, če so predvsem iz ekonomskih razlogov interesantne.

V naši hmeljarski tehnologiji ukrepe spreminjamo, dopolnjujemo. Med njimi so nekateri, ki bistveno vplivajo tudi na druge. Naj navedemo nekatere: razdalja sajenja, sajenje hmelja, trajanje nasada in kolobar.

RAZDALJA SAJENJA

Najstarejše razdalje sajenja so bile ozke, saj so znašale le 1,4 m med vrstami in 1 m v vrstah. Zamenjava ročne obdelave z vprežno in uvedbo škropljenja so te razdalje širile. Nadaljnje razširjenje razdalj smo doživeli z uvajanjem žičnic po vojni. Žičnice so se z družbeno pomočjo postavljale le na hmeljiščih z razdaljo 1,6 do 1,7 m med vrstami in 1,4 m v vrsti, kar je dalo na hektar 4.200 do 4.500 rastlin. Nov ukrep je bila razdalja 2 × 2 m z 2.500 rastlin na hektar in z večjim številom napeljanih trt in vodil kot dosedanje. Dokazano je, da je za pridelok pomembnejše število vodil in s tem število trt kot pa število rastlin. Pri tem ne sme rastlin manjkati, saj prazna mesta kljub enakim proizvodnim stroškom zmanjšajo pridelok.

Medvrstna razdalja je določena predvsem z načinom obdelave. Pri zadnji večji obnovi smo na osnovi poskusov spremenili tudi medvrstno in vrstno razdaljo. Tedaj smo uvedli novo žično konstrukcijo z betonskimi drogovi na večjih kompleksih, za katero je bila potrebna tudi odgovarjajoča mehanizacija. Širina traktorja (normalno širok traktor Ferguson 35) je določala najmanjšo medvrstno razdaljo. Tako so bili ti kompleksi posajeni na razdaljo 2,4 × 1,3 m t. j. 3.200 rastlin na 1 hektar. V tem sistemu vzgoje napeljujemo 2 vodili z vsakega sadilnega mesta in na vsako vodilo po 2 do 3 trte. Medvrstne razdalje nam omogočajo uporabo običajne mehanizacije a napeljava 2 vodil s sadilnega mesta dovoljno število trt za velike pridelke. Tam, kjer so bili ostali pogoji v optimumu, predvsem izbira primernih tal in strokovno pravilna in dosledna oskrba nasada, so dali ti nasadi rekordne pridelke. To nam kažejo primeri na obratih KK »Hmezad«, kot Vransko, Latkova vas in Celje.

V tehnologiji pa težimo predvsem v velikih kompleksih po nadaljnem poenostavljanju ukrepov kot so npr. obdelava, sajenje, rez, napeljava itd. Ti ukrepi nas lahko v velikih kompleksih zaradi individualnosti rastlin in neizenačenosti tal vodijo do neizenačenosti nasada in praznih mest. Predvsem tam, kjer je ta poenostavljena tehnologija še nedosled-

na, lahko celo pride do kritičnih situacij v odnosu pridelok in proizvodni stroški. Pri tem imajo v nekaterih letih odločilen vpliv ekološki pogoji, kot klima mikrorajonov in vodno zračni talni režim. Čim večje so razdalje sajenja, manj je sadilnih mest, večji je lahko vpliv neizenačenosti nasada in praznih mest na pridelok. Ker se sistem poenostavljanja tehnologije zaradi ekonomskih zahtev ne bo spremenil, nas to lahko vodi v negativne rezultate v novi tehnologiji. Rešitev vidimo v gostejšem sajenju.

Iz opazovanj in poskusov vidimo, da je tudi število trt v teh velikih kompleksih iz enega sadilnega mesta preveliko. Naše kot tuje raziskave kažejo, da je pridelok odvisen od debeline trte. Čim manj trt imamo, tem debelejša so, večji je pridelok na trto. Večje pridelke pa nam dajejo tudi trte, ki so že po svoji naravi debelejša, čvrstejša. Zato ugotovljamo, da poenostavljanje načina napeljave hmelja brez upoštevanja kakovosti, čvrstine hmeljskih poganjkov ne daje večjih pridelkov. Še vedno imajo najbolj izenačene nasade in največje pridelke na rastlino hmeljarji, ki skrbno napeljujejo hmelj. V kompleksih pa je zaradi slabe izenačenosti rastlin število trt na rastlino preveliko.

Razvoj koreninskega sistema je pri hmeljski rastlini specifičen. Podatki v literaturi so zelo splošni. Naša raziskovanja koreninskega sistema so pokazala, da ima savinjski golding koreninski sistem zelo zbitost razvit, da je malo razširjen, da sega glavna masa skeletnih korenin do 30 cm v širino. Vse dosedanje medvrstne razdalje so zadoščale za prehod traktorja, ne da bi le ta poškodoval nadzemne dele rastline. Seveda pri tem tečejo kolesa traktorja zelo blizu rastline in tlačijo zemljo ravno v predelu, kjer so korenine najbolj razširjene. To stiskanje povzroča zbitost zemlje, ki ovira razvoj korenin. Raziskovanja so pokazala, da moramo dati več prostora koreninskemu sistemu in da ne smemo zemlje tlačiti tik ob rastlini. Rastlina teži, da prebije to zbitost plast in se razširi s koreninami med vrste. Vendar se zato zmanjša produktivnost rastline. Odločiti se moramo, da gojimo hmelj na večjih medvrstnih razdaljah ali da obdelujemo z ožjimi traktorji.

Navedli smo nekatere pokazatelje, ki kritično osvetljujejo obstoječi sistem razdalj in zahtevajo določene spremembe. Večja uporaba mehanizacije in manjša skrb hmeljarja zaradi pomanjkanja delovne sile za poedino rastlino zahtevata, da uvedemo večje medvrstne razdalje in da sadimo več rastlin z manjšo obremenitvijo. Zato svetujemo v bodoče gostejše sajenje v vrsti in večje medvrstne razdalje. Medvrstno razdaljo razširimo z 2,4 na 2,8 m, a razdaljo v vrsti zmanjšamo na polovico t. j. z 1,3 na 0,65 m pri istem sistemu žičnic.

Do sedaj smo imeli razdaljo 2,4 × 1,3 m, ki je dovoljevala eni rastlini 3,12 m² površine oziroma 1,56 m² na vodilo pri 3.200 rastlin na hektar. Novi sistem z razdaljo 2,8 × 0,65 m omogoča eni rastlini 1,82 m² površine oziroma na vodilo 1,82 m² pri 5.500 rastlinah/ha. Pri

novi razdalji sajenja spremenimo tudi način napeljevanja vodil. Od vsakega sadilnega mesta napeljemo le eno vodilo in to izmenično na levo oziroma desno nosilno žico nad vrsto hmelja, ki jo navzdol še vedno vodimo poševno, ne pa navpično. Razvoj v svetu gre v smeri zmanjševanja števila rastlin predvsem pa širjenja medvrstnih razdalj. Možno so tudi večje medvrstne razdalje. Danes se preizkušajo tudi medvrstne razdalje 3 m in več.

Pri nasvetovani razdalji sajenja ostane sistem žičnice isti, le da se zaradi manjšega števila vrst zmanjša tudi število nosilnih žic. S tem pa se zmanjša tudi število prevozov za obdelavo in zaščito hmeljišč. Pri napeljavi poganjkov ne uvajamo sprememb temveč napeljkujemo 2 do 3 poganjke na sadilno mesto oziroma vodilo. Tako lahko izberemo najbolj

čvrste poganjke. Na vsakem sadilnem mestu bomo našli 2 oziroma 3 čvrste poganjke in s tem zagotovili večjo izenačenost nasada, krepkejše rastline in večji pridelek. Tudi enostavnost napeljave ne bo prizadeta, saj nam eno vodilo na sadilno mesto omogoča kvalitetno in enostavno napeljavo, vsekakor pa bolj kot 2 vodili na sadilno mesto.

Razporeditev trt v zračnem prostoru je pri predlagani razdalji idealna, saj se trte ne pokrivajo in so prednosti poševne napeljave in nekdanjega V-sistema združene.

Kompleksi betonskih žičnic so grajeni po takem sistemu, ki omogoča nove medvrstne razdalje. Razdalje med vrstami drogov znašajo 16,8 m kar zavzame 7 vrst hmelja med dvema vrstama drogov pri medvrstni razdalji

2,4 m. Pri razdalji 2,8 m pa zasede isto razdaljo med 2 vrstama drogov 6 vrst hmelja.

Nov sistem razdalje je karakteriziran z razmeroma gostim sajenjem v vrsti in večjim številom sadilnih mest, kar poveča količino sadilnega materiala in zahteva več dela za posajanje hmelja.

Sajenju moramo posvetiti zato več pozornosti, ga skušati poenostaviti in mehanizirati. Dosedanje raziskave kažejo, da je namesto kopanja jam za sajenje primernejše vrtnanje jam z motornimi svedri. Tudi posajanje sadilnega materiala v tipizirane mešanice kompostov in kontejnerje, oziroma vzgoja krepkih sadik in ukoreninjenec so pomembni novi ukrepi, ki jih še nismo izkoristili. O tem pa prihodnjič.

SEDOVŠEK Tone, kmet. inž.

ORGANIZACIJA STROJNEGA OBIRANJA V OBIRALNIH SKUPNOSTIH

Hmelj je intenzivna industrijska rastlina, ki za svojo proizvodnjo zahteva visoka investicijska vlaganja. V času svoje rasti zahteva obilo dela in s tem v zvezi tudi veliko obratnih sredstev. Za potrditev zgornjih navedb naj omenim samo dejstvo, da je potrebno v času od spomladi do obiranja hmelja približno 1.200 ročnih in 90 strojnih ur na hektar. Tej številki se pridruži še približno 3.600 ročnih ur za spravilo pridelka, ki mora biti opravljeno v obdobju treh tednov. Tako velike potrebe po delovni sili, ki je sezonskega značaja so za naše današnje razmere že prevelike. Močno že občutimo, da primanjkuje delovne sile za kmetijsko proizvodnjo, posebno še, ker je delo v kmetijstvu manj plačano kot v drugih proizvodnih panogah. Zahteve po zmanjšanju porabe ročnih delovnih ur in pocenitvi proizvodnje nas silijo, da spreminjamo tehnologijo dela ter nekatere delovne postopke opravimo strojno.

Spravilo hmeljskega pridelka je ena najzahtevnejših nalog v proizvodnji hmelja. V svetu so za to delo že pred desetletji pričeli uvajati obiralne stroje. Pri nas smo s poskusnim strojnim obiranjem pričeli že v letu 1959, medtem ko je masovnejša uvedba obiralnih strojev na družbenih obratih pričela šele leta 1965. V privatnem sektorju se do leta 1970 ni pojavila potreba po uvedbi obiralnih strojev. Saj je bilo proti strojnemu obiranju precej ugovorov kot so: dražje obiranje, izgube na pridelku, kot najvažnejši pa je bil faktor, da ni primanjkovalo obiralcev. Z letom 1970 se omenjeno stanje občutno spremeni. Z odhodom delovne sile iz naših pasivnih krajev na delo v inozemstvo in z zaposlitvijo v industriji, je pričelo občutno primanjkovati delovne sile, ki se je voljna zaposliti za krajšo (sezonsko) delovno dobo.

Plačilo za obiranje se je od leta 1965 polagoma dvigovalo, vendar je bil zaslužek obiralcev precej nizek. Občutnejšega povečanja plačila za škafo, pa hmeljska proizvodnja ne bi prenesla. Danes je stanje že takšno, da če bi tudi občutno povečali plačilo po škafo, ne bi bilo večjega dotoka obiralcev. S tem, ko smo povečali plačilo za škafo, smo se približali višini, kjer je strojno obiranje že lahko pri dobri organizaciji dela tudi z upoštevanjem izgub cenejše od ročnega (rezultati poskusov na obiralnih strojih Bruff).

Po današnjih predvidevanjih bo leto 1971 prelomnica z ozirom na obiranje hmelja tudi v kooperacijski proizvodnji. Uvedba obiralnih strojev bo zmanjšala potrebo po obiralcih, od hmeljarjev pa bo zahtevala veliko razumevanja in čuta za sodelovanje. Ker je nabava obiralnih strojev draga je nujno vezana na povezavo hmeljarjev v obiralne skupnosti. V primeru posamezne nabave obiralnih strojev, bi bila njihova popolna izkoriščenost dvomljiva.

Pri organizaciji obiranja v obiralnih skupnostih želimo vedeti naslednje:

1. Površine hmeljišč, ki jih nameravajo člani obiralne skupnosti obirati strojno.
2. Sušilne kapacitete članov obiralne skupnosti.
3. Tip in kapaciteta obiralnega stroja.

4. Stanje cest in oddaljenost hmeljišč od obiralnega stroja.

5. Organizacija obiranja in s tem v zvezi:
 - a) potrebna delovna sila pri stroju in na njivi;
 - b) dovoz vodil in razpored dovoza;
 - c) vskladitev obiranja in sušenja;

d) embalaža in odvoz nabranega hmelja.

Na podlagi zgornjih podatkov želimo prikazati nekaj stvari pri organizaciji strojnega obiranja v obiralni skupnosti pri določenih pogojih.

V obiralno skupnost nameravajo stopiti iz področja PE Polzela sledeči hmeljarji kot je razvidno iz tabele 1.

Tabela 1

Priimek in ime	Površina ha	Vodil	Sušilne površine m ²	Posuši kg na uro	Oddaljenost hmeljišč od obiralnega stroja v m
Bizjak Franc	2,30	13.000	16	20	500—800
Cajhen Ivan	1,39	7.860	6	8	500—1000
Glavnik Alojz	1,28	6.850	9	9	100—1000
Kolar Ana	2,69	16.712	16	16	100—500
Mešič Anton	1,92	12.100	12	13	1000
Skupaj	9,58	56.522	59	66	

Navedeni hmeljarji nameravajo nabaviti zahodnonemški obiralni stroj znamke Wolf s tehnično oznako WH-220.

Tehnična kapaciteta omenjenega stroja je 180—240 vodil na uro. Naše enoletne ugotovitve kažejo, da je praktična storilnost okrog 160 vodil na uro, pri pridelku 1.700 kg na ha.

Za orientacijo navajamo tabelo 2, v kateri so izračunane storilnosti na podlagi podatkov:

- a) storilnost 160 vodil na uro;
- b) hektarski pridelek 1.800 kg;
- c) 6.400 vodil na hektar;
- d) škafo s težo 0,52 kg suhega hmelja;
- e) čas obratovanja 12—24 ur dnevno.

Tabela 2

čas obiranja ur	dnevno				21 dni			
	vodil	kg	škafov	ha	vodil	kg	škafov	ha
12	1.920	539,5	1.037	0,3	40.320	11.329	22.787	6,3
16	2.560	719,4	1.383	0,4	53.760	15.106	29.052	8,4
20	3.200	899,2	1.729	0,5	67.200	18.883	36.313	10,5
24	3.840	1.079,0	2.075	0,6	80.640	22.659	43.575	12,6

Na podlagi vodil in površine hmeljišč, ki so razvidne iz tabele 1, lahko v tabeli 2 ugotovimo, da potrebujemo v našem primeru za strojno obiranje 21 dni pri dnevnem obratovanju stroja 17 ur. Razumljivo je, da bo pri daljšem dnevnem obratovanju sezona obiranja krajša. Iz tabele 1 lahko tudi ugotovimo, da je oddaljenost hmeljišč od stroja različna in to od 100 do 1000 m, kar ne predstavlja nobenih ovir za dobro organizacijo.

Delovna mesta pri stroju

Pri obiralnem stroju Wolf-220 so potrebni 3 delavci in sicer:

Delavec-strojnik skrbi za vklapljanje in izklapljanje stroja in pravilno delovanje stroja. Pomaga pri premiku prikolic.

Delavec vlaga vodila v stroj, naravnava vodila, ki tečejo v stroj. Eventualna vodila, ki se odtrgajo potegne nazaj in jih ponovno vloži. Po izpraznitvi prikolice zmeče v stroj ma-

terial od hmelja, ki je ostal na prikolic. Skrbi za čim hitrejši premik prikolic. V času čiščenja stroja pomaga strojniku.

Delavec pri izhodnem traku menjuje polne koše ali vreče s praznimi in skrbi za čistočo pri traku. Pomaga tudi pri zamenjavi prikolic.

Nakladanje vodil in dovoz do stroja

Vsi stroji pri nas so stabilnega tipa in zahtevajo, da hmeljno rastlino odrežemo in pripeljemo do obiralnega stroja. Za dovoz vodil potrebujemo traktor s prikolico s povišanimi stranicami, zadnji del stranice naj bo spuščen in pritrjen, da podaljša prikolico. Na dno prikolice pri sprednji strani pritrdimo trikotno rogovilo iz železnih cevi. Rogovila služi za zlaganje spodnjih koncev vodil pri nakladanju.

Vodila nakladamo tako, da jih najprej približno v višini 1,5 m odrežemo, odtrgamo in zložimo na prikolico. Pri tem so potrebni traktor s prikolico in 3 delavci. Pri nakladanju je en delavec na tleh, ki pred traktorjem poreže vodila in pobira panoge in vodila ter jih meče na prikolico. Traktor vozi tako, da vodila visijo nad prikolico. Dva delavca stojita na prikolici, ki se počasi premika in trgata vodila. Delavec spredaj vloži spodnji del vodila v rogovilo, delavec zadaj ta čas poravnava vodilo.

Pri večjih oddaljenostih hmeljišč kot v našem primeru je zelo umestno, da nakladamo in vozimo po dve prikolici. V tem primeru moramo najprej naložiti zadnjo in nato sprednjo prikolico. Tedaj potrebujemo večje število prikolic, toda imeli bomo manj prevozov. V našem primeru so potrebni za nakladanje in dovoz traktor, najmanj dve prikolici in 3 delavci.

Pri organizaciji strojnega obiranja je najvažnejša delovna faza obiranje, zato je zelo važno, da je nakladanje in dovoz organiziran tako, da tudi v času, ko stroj dela z največjo storilnostjo, ne primanjkuje vodil. Torej čas za nakladanje in dovoz ene prikolice, na kateri računamo da je okrog 120 vodil, mora biti krajši od časa za obiranje iste prikolice.

Razpored dovoza vodil

Glede na dejstvo, da je v obiralni skupnosti več hmeljarjev z različno površino hmelja in različno sušilno površino, je potrebno

dovoz vodil razporediti tako, da bodo obirali in sušili vsi člani obiralne skupnosti od začetka obiranja do konca. Pri vsklajevanju storilnosti stroja in sušilnih zmogljivosti članov skupnosti, lahko ugotovimo iz tabele 1, da je njihova zmogljivost posušiti okrog 66 kg suhega hmelja na uro. Iz izračuna storilnosti stroja — tabela 2 ugotovimo, da stroj nabere na uro okrog 45 kg suhega hmelja. Iz navedenega izračunamo, da so sušilne kapacitete članov skupnosti zadostne za omenjeno storilnost stroja.

Tabela 3

	skupno število vodil	število prikolic s 120 vodili	dnevno bo obral prikolic
Bizjak Franc	13.000	108	5
Cajhem Ivan	7.860	66	3
Glavnik Alojz	6.850	57	3
Kolar Ana	16.712	139	7
Mešič Anton	12.100	100	5

V tabeli 3 je razvidno, da bo npr. Bizjak Franc dnevno obral 5 prikolic hmelja. Točen vrstni red in čas dovoza bo potrebno dolo-

čiti sporazumno pred pričetkom obiranja in nato se skozi celo sezono obiranja držati tega razporeda. V kolikor bodo nastopili zastoji, se vrstni red dovoza naj ne spremenijo. Pri tem bo potrebno veliko razumevanja in tesnega sodelovanja med člani obiralne skupnosti.

Nabran hmelj lahko pri stroju spravljamo v koše ali vreče. Za odvoz nabranega hmelja in embalaže je najprimernejše, da skrbi vsak hmeljar sam.

Za zaključek naj omenim, da so podatki v danem primeru vzeti iz ankete, ki so jo izpolnili navedeni hmeljarji. Sam primer naj služi le kot orientacija pri organiziranju dela v obiralnih skupnostih.

WAGNER Tone, mr. agr.

OBISK PRI ARGENTINSKIH HMELJARJIH

Na povebilo največje argentinske pivovarne Quilmes in združenja argentinskih hmeljarjev (Primera Cooperativa Lupulera Patagonica) sem v februarju in marcu obiskal Argentino in argentinske hmeljarje. To je bil obisk hmeljarske dežele na južni polobli, ki je imela v času naše zapoznele zime vroče poletje. Pot je bila dolga, vendar letalo DC-8 mirno leti skozi noč nad Atlantikom. Uro premaknemo za 4 ure nazaj, ko dosežemo južnoameriško celino pri Recife. Prvič se

delal še ing. Parrera, ki skrbi za ječmen in slad. Če me ne bi pričakovali, bi se težko znašel, saj sem priletel v Argentino ravno v času spomladanskih veselih praznikov (pušt), ki trajajo tri dni. Odpeljali smo se v mesto, kjer so me namestili v lepem hotelu Continental, kjer prebivajo le tuji in to pretežno poslovni gosti raznih podjetij.

Po ogledu mesta smo se ustavili v tipični argentinski restavraciji (parilla) kjer smo jedli velike kose na žaru pečene mlade gove-

hmelja in domač hmelj plačujejo po količini alfa kislin.

Direktorju Meraniju in dr. Vesenjanu, kemiku, sem pokazal tudi vzorce naših novih sort. Organoleptično so jih zelo ugodno ocenili, predvsem so bili navdušeni nad veliko količino lupulina in prijetno armo. Posebno so bili navdušeni nad sortama Ahil in Aurora. Pričakujejo, da jim bomo poslali vsaj 100 kg hmelja za poskusno varjenje. Količina alfa kislin, ki so jo določili našim sortam letnika 1970 v pivovarni Quilmes 1. marca 1971 je bila naslednja:

Aurora — 9,87 %, Atlas — 7,46 %, Ahil — 9,82 % in Apolon 10,95 %. Povprečni argentinski hmelj ima obiranju 5—5,5 % alfa kislin.

Pivovarna Quilmes ima dolgoletno tradicijo (ustanovljena leta 1890) in je v stalni rekonstrukciji. Tako imajo različne postopke varjenja od odprtih bazenov, kadi, do zaprtih cistern, kjer je vretje avtomatično, programsko. Tudi laboratoriji se močno širijo in modernizirajo. Uvedli so tudi kromatograf sličnega tipa, kot ga imamo pri nas. Pivovarna je 20 km izven Buenos Airesa.

Centralna družba Quilmes je v centru Buenos Airesa. Njeno delovanje seže na področje pivovarništvaja ter proizvodnjo pivovarniškega ječmena in slada. Imajo tudi posebno tovarno slada Malteria Hudson. Družba posluje tudi v drugih južnoameriških državah. Generalni direktor g. Oscar Colombo je simpatičen posloven mož z dolgoletnimi izkušnjami. Zelo ljubeznivo me je sprejel in želel kot drugi predstavniki družbe Quilmes, da bi se na potovanju po Argentini čimbolje počutil. Skrb za to so zaupali dr. Leopoldu Leskovarju, ki me je ves čas po Argentini spremljal.

Se nadaljuje.

Buenos Aires, Kongresna palača

spustimo v Južni Ameriki na letališču Riu de Janeiro, glavnega mesta Brazilije. Od Rima do Riu de Janeiro smo bili v zraku 12. ur. V Riu de Janeiro je vroče, saj je ob 9. uri zjutraj temperatura zraka 28° C. Iz letala, ki se je v spirali počasi spuščalo na letališče, smo videli široko brazilsko prestolnico ob Atlantiku. Po kratkem postanku se ponovno dvignemo in pristanemo v Sao Paulu, in končno v Buenos Airesu na letališču Ezeiza. Letalo leti preko Riu de Plata (srebrna reka), ki je ob izlivu široka preko 200 km. Seveda je tu zaradi počasnega toka reke, velike vodne površine in morja, klima vlažna in neugodna. Tudi Buenos Aires ima tako klimo. Na srečo me je na letališču pričakal dr. Leopold Leskovar, ki vodi hmeljarsko proizvodnjo v Argentini pri pivovarni Quilmes in sveduje argentinskim hmeljarjem. Družbo mu je

dine (lomo) ter jih zalivali z okusnim črnim vinom.

Naslednji dan smo obiskali pivovarno in direkcijo. Direktor pivovarne ing. J. Merani je končal pivovarsko visoko šolo v Nemčiji in se uspešno ukvarja z novimi tehnološkimi postopki v pivovarništvu. Pri proizvodnji piva uporabljajo ameriški, nemški in argentinski hmelj. Zanimajo se tudi za našega, ki ga visoko cenijo. Pivo pivovarne Quilmes je zelo pitno, nam prijetnega, polnega okusa le da ima malo grenčice, ker mu dodajajo malo hmelja, le 130 g na hektoliter. Pivo prodajajo odprto in v steklenicah. Tudi pri njih ima odprto pivo boljši okus, ker ni pasterizirano. Pri doziciji hmelja smatrajo za odločujoč faktor količino alfa kislin v hmelju. Količino alfa kislin v hmelju upoštevajo tudi pri odkupu

»Hmeljar« izdaja delavski svet Kombinata »Hmezad« — Zalec, ureja uredniški odbor: Anton GUBENSEK, dipl. kmet. inž. — predsednik in člani: Stane MAROVT, dipl. kmet. inž., Anton HORVAT, dipl. kmet. inž., Franc IZLAKAR, kmečki sin, Rajko ZOHAR, dipl. živ. tehnolog, Miljeva KAC, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge, inž. Vili VY-BIHAL — glavni urednik. — Uredništvo je na Kombinatu »Hmezad« Zalec, Ulica žalskega tabora 1. — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.500 izvodih. — Letna naročnina 12 dinarjev. — Tisk in klišej CETIS grafično podjetje Celje.